

ingediend op **1324** (2021-2022) – Nr. 1
8 juni 2022 (2021-2022)

Ontwerp van decreet

tot wijziging
van het decreet van 18 juli 2003
betreffende het integraal waterbeleid,
gecoördineerd op 15 juni 2018

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 30 oktober 2020	21
Gezamenlijk advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen	31
Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens	47
Voorontwerp van decreet van 3 december 2021.....	59
Advies van de Raad van State	71
Ontwerp van decreet.....	87

MEMORIE VAN TOELICHTING

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet wijzigt het decreet van 18 juli 2003 met het oog op de organisatie van de uitrol en het beheer van digitale watermeters in Vlaanderen, alsook van het beheer en de verwerking van de data die in het kader van de verdere digitalisering en de uitrol verzameld worden. In tweede orde regelt dit ontwerp van decreet eveneens het beheer en de verwerking van de overige data die in het kader van de in dit ontwerp van decreet omschreven activiteiten verzameld worden.

Uitrol van de digitale watermeter

Vooreerst voegt dit ontwerp van decreet de verplichting toe voor de exploitanten om, uiterlijk tegen 2030, overal waar dit technisch mogelijk is aftakkingen uit te rusten met een digitale watermeter. Dit ontwerp van decreet bepaalt hierbij onder meer de minimale functionaliteiten waarover elke digitale watermeter moet beschikken. Deze minimale functionaliteiten betreffen onder meer het registreren van het verbruik, het verwittigen van de abonnee bij vermoeden van een lek en het detecteren van terugstroom vanuit het huishoudelijk leidingnet naar het openbare waterdistributienetwerk.

Het ontwerp van decreet bepaalt dat de exploitanten, in het belang van de abonnee voor de invulling van deze nieuwe verplichtingen betreffende digitale watermeters, maximaal afstemmen met de distributienetbeheerder voor elektriciteit en gas, aangeduid voor het desbetreffende gebied.

Verder krijgt de Vlaamse Regering met dit ontwerp van decreet het mandaat om nadere regels op te leggen omtrent de timing en de prioritering voor de plaatsing en de financiering van een digitale watermeter, en met betrekking tot de functionaliteiten van de digitale watermeter.

Gegevensverwerking en gegevensbeheer

Dit ontwerp van decreet bepaalt ook de verantwoordelijkheden en taken van de exploitanten met betrekking tot het beheren, verwerken, beveiligen en bewaren, en met betrekking tot de waarachtigheid en nauwkeurigheid van de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens afkomstig uit de activiteiten in het kader van de uitrol van de digitale watermeter en de overige in dit ontwerp van decreet aangehaalde activiteiten, waarbij het ontwerp van decreet limitatief opsomt voor welke doeleinden de verwerking en het beheer geoorloofd zijn.

Het ontwerp van decreet bepaalt hierbij eveneens de taken en verantwoordelijkheden van de overheden, instellingen en rechtspersonen omtrent de gegevens waartoe zij via de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk toegang hebben.

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Dit ontwerp van decreet heeft een tweeledige doelstelling: enerzijds de organisatie van de uitrol en het beheer van digitale watermeters in Vlaanderen, anderzijds de organisatie van het beheer en de verwerking van de gegevens die in het kader van de in het ontwerp van decreet opgenomen activiteiten verzameld worden.

2. De uitrol en het beheer van de digitale watermeter komen tegemoet aan het Zevende Milieuactieprogramma, het algemeen milieuactieprogramma voor de Europese Unie voor de periode tot en met 2020, dat stelt dat er in het bijzonder naar gestreefd moet worden om te evolueren naar een efficiënter gebruik van de watervoorraden. Er is ook aansluiting bij de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water (EU) 2000/60 en de Drinkwaterrichtlijn (EU) 98/83.

3. De verplichtingen inzake de organisatie van het beheer en de verwerking van gegevens zijn vervat in verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

4. Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 schrijft expliciet voor om op basis van de lopende proefprojecten een slimme watermeter uit te rollen:

"We leggen de nadruk op waterbesparing, slim watergebruik, het sluiten van waterkringlopen en op gebruik van alternatieve waterbronnen. We voorzien actieve begeleiding en ondersteuning van bedrijven; voor burgers krijgen de drinkwaterbedrijven daar een centrale rol in met resultaatsverbintenissen. Op basis van de lopende proefprojecten rollen we een slimme watermeter uit die ook aan lekdetectie doet en zich automatisch in veiligheid kan stellen om grote lekken te vermijden; daarbij streven we naar maximale afstemming met de slimme energiemeters."

5. De beleidsnota Omgeving 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 135/1) herhaalt deze opdracht en kadert deze in OD 3. Opvolgen betaalbaarheid van de waterfactuur:

"We helpen burgers hun waterfactuur te verlagen door hen te stimuleren en te helpen om water te besparen. We geven de drinkwaterbedrijven daar een centrale rol in met resultaatverbintenissen. Op basis van de lopende proefprojecten rollen we een slimme watermeter uit die ook aan lekdetectie doet en zich automatisch in veiligheid kan stellen om grote lekken te vermijden. Hierbij streven we naar maximale afstemming met de digitale energiemeters."

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

6. Drinkwater is een schaars goed. Onder invloed van de klimaatopwarming en de toegenomen frequentie en duur van periodes van droogte die door de klimaatverandering verwacht worden, komen onze watervoorraden onder een verhoogde druk te staan en stijgt de watervraag. Hierdoor is het meer dan ooit nodig om rationeel met drinkwater om te springen.

7. Ook voor de betaalbaarheid van de waterfactuur is spaarzaamheid belangrijk. Zowel voor huishoudelijke als niet-huishoudelijke abonnees geldt dat de integrale waterfactuur onnodig hoog wordt indien de abonnee niet tijdig detecteert of er een waterlek is. Uit het rapport Statistieken algemeen waterverkoopreglement, dat de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) jaarlijks publiceert, blijkt dat in 2019 4062 abonnees (3618 abonnees zonder ondernemingsnummer en 444 abonnees met ondernemingsnummer) een aanvraag tot minnelijke schikking voor abnormaal hoog verbruik hebben ingediend, waarmee voor abonnees met een abnormaal hoog verbruik als gevolg van een verborgen lek een deel van de waterfactuur kwijtgescholden wordt.

8. Naast de beschikbaarheid en betaalbaarheid is ook de kwaliteit van drinkwater van groot belang. Om die kwaliteit te kunnen garanderen, is het noodzakelijk om terugstroom te vermijden van mogelijk vervuild water uit de binneninstallatie of installatie voor tweedecircuitwater naar het openbaar waterdistributienetwerk. Bij een dergelijke terugstroom bestaat immers het risico dat de waterkwaliteit in aanzienlijke delen van het net in het gedrang komt. In de periode 2016-2019 deden zich in totaal zo'n twintig calamiteiten voor waarbij in totaal 20.802 abonnees geïmpacteerd werden.

9. Een analoge watermeter beschikt uitsluitend over de mogelijkheid om een verbruikt volume water op mechanische wijze te registreren. Een analoge watermeter beschikt niet over de noodzakelijke functionaliteiten die alarmen bij hetzij een vermoeden van een lek of abnormaal hoog verbruik, hetzij terugstroom mogelijk maken.

10. De datastromen die een digitale watermeter met zich meebrengt, moeten, net als alle andere datastromen die in het kader van dit ontwerp van decreet ontstaan, conform de regelgeving beheerd en verwerkt worden.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

11. Net zoals dit het geval is bij andere sectoren neemt de digitalisering ook in de watersector toe. Door de inzet van innovatieve technieken is het mogelijk geworden dat de exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk op afstand de waterlevering aan zijn abonnee kan opvolgen. In de praktijk komt het erop neer dat de aftakking op het openbaar waterdistributienetwerk wordt uitgerust met een digitale watermeter, met sensoren enzovoort. Artikel 4 biedt de exploitant een rechtsgrond om de aftakking uit te rusten met onderdelen die een aantal relevante functionaliteiten in het kader van deze digitalisering mogelijk maken.

De uitrol van een digitale watermeter maakt het ook mogelijk om bij te dragen aan een ruimere waaier van doelstellingen dan louter digitalisering zoals bijvoorbeeld:

- 1° het stimuleren van duurzaam watergebruik door de klant meer inzicht te geven in het eigen verbruik;
- 2° een duurzamer beheer van de waterbronnen door het terugdringen van het 'non-revenue water' of netverliezen door correctere bemetering;
- 3° een correctere facturatie door geautomatiseerde meterstanddoorgave zowel in het belang van de klant als naar de exploitant toe;
- 4° een betere bewaking van de continue kwaliteit van het water bestemd voor menselijke consumptie door realtimealarmen, bijvoorbeeld bij terugstroming;
- 5° administratieve vereenvoudiging en ontzorging voor de klant, onder meer door:
 - a) de opvolging van het waterverbruik in het algemeen;
 - b) een melding bij een vermoeden van lekken in het huishoudelijk leidingnet;
 - c) een melding van een abnormaal hoog verbruik;
 - d) vereenvoudigde overnameprocedures/opzegprocedures;
- 6° efficiëntieverhoging van processen bij de exploitanten door een snellere en preciezere informatiedoorstroming.

De digitale watermeter ondersteunt dus uiteenlopende doelstellingen naast de al bestaande instrumenten (het kader voor de gebruiksbeperkingen, het geheel aan maatregelen uitgewerkt in het Algemeen Waterverkoopreglement, de kwaliteitsmonitoring aan de kraan enzovoort). Op langere termijn vormt de digitale watermeter een instrument dat ingezet kan worden in flankerende beleidsinitiatieven zoals bijvoorbeeld het strategisch plan Waterbevoorrading.

12. Een digitale watermeter is een van de onderdelen die in het kader van de digitalisering binnen de watersector in de aftakking geplaatst kan worden en kan

uitgerust worden met de functionaliteiten noodzakelijk voor een betere opvolging van het waterverbruik, een tijdige detectie van lekverliezen en de preventie van terugstroming.

Drie exploitanten namen reeds zelf het initiatief om – na positieve proefprojecten – de digitale watermeter uit te rollen. Het betreft Water-link, Aquaduin en AGSO Knokke-Heist (AGSO: Autonome Gemeentelijk Stadsontwikkelingsbedrijf). Onder-tussen hebben ook de overige exploitanten proefprojecten opgestart. Rekening hou-dende met de voordelen van een digitale watermeter en de wenselijkheid om de dienstverlening ten aanzien van de abonnee maximaal te harmoniseren, is een decre-taal kader voor de uitrol van de digitale watermeter op Vlaams niveau wenselijk.

Zowel een bepaling rond de uiterste timing waarop alle aftakkingen moeten voor-zien zijn van een digitale watermeter als bepalingen omtrent noodzakelijke functio-naliteiten waaraan de digitale watermeters in Vlaanderen moeten voldoen, worden dan ook opgenomen.

Deze functionaliteiten zijn:

- 1° kan het volume van het geleverde water meten en registreren;
- 2° kan op afstand in een of twee richtingen communiceren met de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk;
- 3° maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdis-tributienetwerk te verwittigen bij een vermoeden van een lek in het huishou-delijk leidingnet;
- 4° maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdis-tributienetwerk te verwittigen bij een vermoeden van een breuk in het huis-houdelijk leidingnet;
- 5° het detecteren van een terugstroom vanuit het huishoudelijk leidingnet ten gevolge van een niet of slecht werkende terugslagklep en het verwittigen van de abonnee en/of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk daarvan.

Deze functionaliteiten worden met dit ontwerp van decreet verplicht omdat ze onont-beerlijk zijn voor het realiseren van de hierboven beschreven doelstellingen: de opvol-ging van het geleverde water, het detecteren van lekken, breuken en terugstroom, en het communiceren hierover met de exploitant en/of abonnee.

Het op afstand instellen van het debiet en het op afstand verlenen en onderbreken van de toegang tot het openbaar waterdistributienetwerk worden hier niet opgeno-men als noodzakelijke functionaliteiten. Dit omdat er is gekozen voor een flexibele benadering die de exploitanten toelaat zelf, vanuit kosten-batenoogpunt, te beslissen een aftakking al dan niet met deze functionaliteiten uit te rusten.

Conform de verplichte functionaliteiten van de digitale meter zal de abonnee steeds gealarmeerd worden bij het vermoeden van lekken of breuken in zijn binneninstal-latie. De abonnee wordt via deze weg gesensibiliseerd om actie te ondernemen waarbij in eerste instantie opgeroepen wordt om te verifiëren of er effectief sprake is van een lek. Een plots hoger verbruik is niet steeds het gevolg van een lek of een breuk, en het automatisch begrenzen of afsluiten van de watertoevoer kan dan ook ongewenst zijn.

13. Het nieuwe hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens in het ontwerp van decreet bepaalt de verantwoordelijkheden en taken van de exploitanten met betrekking tot de in het ontwerp van decreet vastgelegde gegevens.

Die taken en verantwoordelijkheden hebben ruim gesteld betrekking op:

- beheren, verwerken, beveiligen en bewaren;
- waarachtigheid en nauwkeurigheid van de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens afkomstig uit de activiteiten in het kader van de uitrol van de digitale meter alsook van de overige in dit ontwerp van decreet aangehaalde activiteiten. Het ontwerp van decreet somt limitatief op voor welke doeleinden de verwerking en het beheer geoorloofd zijn.

Het ontwerp van decreet verschaft zodoende een wettelijke grondslag in de zin van artikel 6, (1), (c), van de algemene verordening gegevensbescherming ("de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust") voor de verwerking van persoonsgegevens door de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk.

Het ontwerp van decreet brengt de gegevensbescherming inzake de in het kader van dit ontwerp van decreet verzamelde persoonsgegevens hiermee op het noodzakelijke niveau, conform de algemene verordening gegevensbescherming.

Impactanalyse

Maatschappelijke impact

14. Het decreet en zijn uitvoeringsbesluiten leggen een focus op kwetsbare doelgroepen, onder andere via het sociaal tarief en de sociale openbaredienstverplichtingen. De met dit ontwerp van decreet voorziene uitrol van digitale watermeters deelt deze focus. De voordelen die de digitale watermeter biedt, onder meer op het vlak van duurzaam waterverbruik, het voorkomen van lekverlies en waterschade, het voorkomen van potentieel erg hoge facturen die van een abnormaal hoog waterverbruik het gevolg kunnen zijn, gelden bij uitstek voor mensen in armoede. Ook op het vlak van administratieve opvolging van de waterlevering biedt de digitale watermeter voordelen zoals bijvoorbeeld via de automatische meterstandopname, het tussentijds kunnen aanrekenen van het reële verbruik enzovoort.

15. De exploitant krijgt via dit ontwerp van decreet een duidelijke rechtsgrond om de aftakking uit te rusten met onderdelen waardoor een opvolging van zowel het verbruik van de abonnee als van de kwaliteit van het geleverde water vergemakkelijkt wordt en problemen (lekken, kwaliteitsproblemen) sneller, onder andere in het belang van de abonnee en de gebruikers, kunnen worden aangepakt. De functionaliteiten die specifiek aan de digitale watermeter worden opgelegd, zullen dan ook positief bijdragen aan de dienstverlening en het serviceniveau verhogen. Zowel de digitale watermeter als bijkomende functionaliteiten van de aftakking breiden het instrumentarium van de exploitant voor het beheer en de sturing van het openbaar waterdistributienetwerk uit en verhogen de responscapaciteit van de exploitant bij calamiteiten (leidingbreuken, bezoedelingen van het net enzovoort) en de aanpak van lekverliezen. Beide zorgen indirect voor een maatschappelijk voordeel.

16. Het ontwerp van decreet voorziet in een duidelijk kader voor het beheer en de verwerking van alle persoonsgegevens waarover een exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk beschikt. Het verzekert dat de verwerking en het beheer van persoonsgegevens gebeuren in lijn met de algemene verordening gegevensbescherming en zorgt dus voor een betere bescherming van de privacy van de abonnees en overige gebruikers.

Budgettaire impact

17. Het ontwerp van decreet heeft geen impact op de begroting van de Vlaamse overheid. De organisatie van het openbaar waterdistributienetwerk is volledig kostendekkend waarbij de kosten gerecupereerd worden van de abonnee via het

drinkwatertarief en een aantal eenmalige tarieven waarmee specifieke kosten doorgerekend worden aan de abonnee. De regulering van het drinkwatertarief is nader vastgelegd in artikel 2.5.2.3.2 van het decreet van 18 juli 2003 en het er uitvoering aan gevende besluit van de Vlaamse Regering houdende tariefregulering van de integrale drinkwaterfactuur van 5 februari 2016.

Voor de uitrol van de digitale watermeter werd een businesscase voor de totaliteit van de sector opgesteld die de uitrol van de meters evalueert. Daarin werd de financiële impact bekeken voor de verplichte uitrol tegen 2030. De conclusie is dat de kost neerkomt op 0,56 euro per meter per jaar. De verwachte maatschappelijke baten, die aansluiten bij de reeds vermelde doelstellingen, zijn moeilijk financieel kwantificeerbaar en werden daarom niet in rekening genomen. De volledige becijfering is online raadpleegbaar via de website van de waterbedrijven en van de Vlaamse Milieumaatschappij.

Aan de Vlaamse Regering wordt het mandaat gegeven om over de financiering van de uitrol van de digitale watermeter nadere regels vast te leggen.

Bestuurlijke impact

18. Het ontwerp van decreet heeft geen bestuurlijke impact.

Implementatie

19. De uitrol van de digitale watermeters wordt met dit ontwerp van decreet de verantwoordelijkheid van de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk. Voor zover technisch mogelijk plaatsen de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk uiterlijk op 31 december 2030 een digitale watermeter in alle aftakkingen. Er wordt verwacht dat uiterlijk in 2024 alle exploitanten kunnen starten met de structurele uitrol van de digitale watermeter.

Met dit ontwerp van decreet wordt aan de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk eveneens opgedragen maximaal af te stemmen met de distributienetbeheerder voor elektriciteit en gas, aangeduid voor het desbetreffende gebied. Minstens zal de exploitant tegen uiterlijk 2023 onderzoeken hoe de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van een digitale watermeter kan gekoppeld worden met de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van de digitale energiemeter, zoals omschreven in het Energiedecreet.

De Vlaamse Regering kan op basis van voorliggend ontwerp van decreet nadere regels over de timing en de prioritering voor de plaatsing, de financiering van de digitale watermeter en nadere regels met betrekking tot de functionaliteiten van de digitale watermeter vastleggen of deze aanvullen.

20. Met de toevoeging van een nieuw hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens worden met dit ontwerp van decreet de verantwoordelijkheden en taken van de exploitanten bepaald met betrekking tot het beheren, verwerken, beveiligen en bewaren, en met betrekking tot de waarachtigheid en nauwkeurigheid van de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens afkomstig uit de activiteiten in het kader van de uitrol van de digitale meter alsook van de overige in dit ontwerp van decreet aangehaalde activiteiten, waarbij het ontwerp van decreet limitatief opsomt voor welke doeleinden de verwerking en het beheer geoorloofd zijn.

Het ontwerp van decreet bepaalt naast de taken en verantwoordelijkheden van de exploitanten eveneens de taken en verantwoordelijkheden van de overheden, instellingen en rechtspersonen omtrent de gegevens waartoe zij via de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk toegang hebben.

C. Totstandkomingsprocedure

21. Strategische Adviesraden

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad)

Op 30 november 2020 brachten de SERV en de Minaraad een gezamenlijk advies uit over het ontwerp van decreet. De centrale bemerkingen in het advies hebben betrekking op de volgende elementen:

- de keuze voor de digitale meter en de afweging van alternatieve beleidsinitiatieven die dezelfde doelen moeten ondersteunen;
 - de onderbouwing van de uitrol van de digitale watermeter en de daaraan verbonden kosten en baten;
 - de gevolgen van de arresten van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de digitale energiemeters.
- Alternatieven voor de digitale watermeter

De verwachte voordelen (de opvolging van het geleverde water, het detecteren van lekken, breuken en terugstroom, en het communiceren hierover met de exploitant en/of abonnee) maken dat de digitale watermeter een kostefficiënte keuze is om de vermelde doelstellingen na te streven (zie ook hieronder bij onderbouwing van de uitrol).

- Onderbouwing van de uitrol

Naar aanleiding van de verwerking van het advies werden de waterbedrijven verzocht om bijkomend een publiek raadpleegbare businesscase op te maken voor de totaliteit van de sector en die te ontsluiten.

De businesscase wordt zowel door de sector als door de Vlaamse Milieumaatschappij publiek beschikbaar gesteld via hun respectievelijke websites. De businesscase evalueert de financiële impact van de uitrol en geeft een inschatting van de kwalitatieve baten voor de klant. De financiële analyse toont een beperkte negatieve balans van 0,56 euro per meter per jaar. De voorheen aangehaalde maatschappelijke baten worden terug onderschreven in de businesscase, maar zijn vaak moeilijk financieel kwantificeerbaar. Daarom werden de maatschappelijke baten niet opgenomen in de businesscase.

Op basis van de businesscase en de daarin opgenomen analyses wordt de uitrol in het ontwerp van decreet behouden.

- De gevolgen van de arresten van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de digitale energiemeters

De adviesraden merken op dat er uitzonderingsmodaliteiten moeten opgenomen worden wanneer er redenen bestaan die de weigering van de plaatsing van de digitale meter verantwoorden zoals aangehaald door het Grondwettelijk Hof wanneer er weigering is vanwege stralingsgevoeligheid.

Het arrest dat het Grondwettelijk Hof in het kader van de digitale elektriciteitsmeters heeft gevelde, is niet zomaar een-op-een overdraagbaar op de situatie van de digitale watermeter.

In dit arrest schrijft het Grondwettelijk Hof:

“De mogelijke blootstelling aan elektromagnetische straling kan voor de categorie van personen die daardoor een gezondheidsrisico lopen een aanzienlijke achteruitgang betekenen van het bestaande beschermingsniveau inzake een gezond leefmilieu. Voor personen die gevoelig zijn aan elektromagnetische velden kan het noodzakelijk zijn om de blootstelling daaraan reeds bij aanvang zoveel mogelijk te beperken.”

Wat betreft digitale watermeters is een bedrade oplossing vandaag niet verkrijgbaar mede gelet op de internationale standaarden rond de dichtheidseisen voor watermeters. Dat betekent dat er momenteel geen alternatief bestaat voor de draadloze communicatie van de watermeter. Het enige alternatief voor de digitale watermeter zou dus een watermeter zonder communicatie, of een klassieke analoge watermeter zijn.

Wat betreft het aspect straling is de situatie bij de digitale energiemeter en de digitale watermeter niet te vergelijken. De straling die uitgaat van de watermeter en die gebruikmaakt van bijvoorbeeld Sigfoxtechnologie is immers vele malen lager dan bij energie. Uit een studie van de KU Leuven De bijdrage van ‘Slimme Watermeters’ tot het algehele elektromagnetische stralingsniveau blijkt bovendien dat de bijdrage van de straling vanuit de digitale watermeter ten opzichte van de straling afkomstig van gsm en wifi te verwaarlozen is.

Het plaatsen van een dergelijke watermeter zonder communicatiemogelijkheden houdt risico’s in die het individuele risico van de persoon die mogelijk wordt blootgesteld aan elektromagnetische straling overstijgt.

De digitale watermeter detecteert niet enkel terugstroom van (mogelijks vervuild) water in het leidingnet, maar communiceert die terugstroom ook.

Dergelijke vervuilingen zijn in het verleden al meermaals voorgekomen (tot vijf incidenten per jaar), met een potentiële impact op de gezondheid van grotere groepen mensen: een straat, een wijk, of eventueel nog grotere gebieden. De snelheid waarmee deze bron van vervuiling kan gedetecteerd en gelokaliseerd worden, bepaalt of er een risico is voor de volksgezondheid en zo ja, hoe groot dit risico is.

Omdat er aan de digitale watermeter een aspect van volksgezondheid op maatschappelijke schaal is verbonden, kan de redenering die gebruikt is voor de elektriciteitsmeter (die kijkt naar het gezondheidsrisico van één persoon) niet zomaar toegepast worden op de digitale watermeter.

Om bovenstaande redenen wordt dan ook niet voorzien in een uitzondering op de plaatsing van een digitale watermeter.

– Aanbevelingen en aandachtspunten

Wat betreft de aanbevelingen en aandachtspunten die in het advies geformuleerd zijn, gaat het eerder om aspecten die moeten vorm krijgen in uitvoeringsregeling. De opmerkingen worden dan ook ter harte genomen, maar geven geen aanleiding tot aanpassingen aan het ontwerp van decreet.

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC)

Het advies van de VTC nr. 2020/52 werd uitgebracht op 17 november 2020. Het advies concludeerde dat het ontwerp van decreet voldoende waarborgen kan bieden voor de bescherming van persoonsgegevens van de betrokkenen, mits een aantal bijkomende elementen wordt toegevoegd.

Het ontwerp van decreet werd aangepast aan de opmerkingen van de VTC waarbij de tekst verduidelijkt en aangevuld werd met betrekking tot:

- rechtsgronden waar nodig;
- een aantal begrippen (betrokkenen en ontvangers van gegevens);
- de doelstelling van de verwerking van gegevens;
- het kader voor fraudebestrijding;
- de categorieën gegevens die verwerkt worden in het kader van de activiteiten van de drinkwaterexploitanten (niet beperkt tot de gegevens van de digitale watermeter);
- een algemene bepaling inzake bewaartermijn.

De VTC merkt terecht op dat een gegevensbeschermingsimpactanalyse moet worden ontwikkeld. De exploitanten krijgen de opdracht om een dergelijke analyse voor alle in het ontwerp van decreet betrokken aspecten verder te ontwikkelen voor zover die analyse nog niet zou gebeurd zijn in uitvoering van de algemene verordening gegevensbescherming. Dit valt binnen de verplichtingen van de exploitanten als verwerker van persoonsgegevens.

22. *Advies nr. 70.646/1 van de Raad van State, afdeling Wetgeving*

- Vormvereisten

Punctualiteit van de adviesaanvraag

De Raad haalt in zijn advies aan dat er enige tijd verstreken is tussen de initiële adviezen die ingewonnen werden naar aanleiding van de eerste principiële goedkeuring en de vraag tot advies aan de Raad van State. De auditeur raadpleegde hierover ook de betrokken administratie om te informeren waarom er een aanzienlijke periode zat tussen de adviesaanvragen. Mede op basis van de aangeleverde informatie besluit de Raad dat de eerder uitgebrachte adviezen hun actualiteit niet verloren zouden hebben, te meer aangezien het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie aanleiding gaf tot verder overleg.

Bevoegdheid van de Gegevensbeschermingsautoriteit

In eerdere adviezen haalt de Raad van State aan dat artikel 36, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) voorziet, gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 ervan, in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit, bedoeld in de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking.

Inmiddels werd bij artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens opgericht. De VTC is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid en is als toezichthoudende autoriteit voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de AVG door de instanties. Ingevolge artikel 51, lid 1, van de AVG kan immers elke lidstaat een of meer onafhankelijke overheidsinstanties, verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening, oprichten.

Sinds de bekendmaking van de aanstelling van de leden van de VTC door de Vlaamse Regering in het Belgisch Staatsblad van 29 maart 2019 is de VTC ingevolge artikel 10/4, §1, van voornoemd decreet bevoegd om hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering adviezen te verstrekken omtrent elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerkingen

van persoonsgegevens. Er moet aldus worden vastgesteld dat er in dit geval een advies is waarbij het ontwerp van decreet is getoetst aan de AVG.

– Onderzoek van de tekst

Artikel 4: digitale watermeter

De Raad gaat in op de delegatie aan de Vlaamse Regering om “nadere regels te bepalen voor de opbouw, de onderdelen, de functionaliteiten en de financiering van de aftakking” en vestigt de aandacht op het feit dat als het zou gaan om een belasting de bepaling niet in lijn is met het legaliteitsbeginsel. Dit is echter niet het geval. Er wordt geen bevoegdheid aan de Vlaamse Regering toegekend om een belasting te heffen met deze bepaling.

Verder wordt bij dit artikel ingegaan op het feit dat de uitrol van de digitale watermeter geen uitzondering voorziet met een andere oplossing, zoals wel het geval is bij de digitale energiemeter. Er is echter onder randnummer 21 al ingegaan op de verschillen tussen beide meters en de reden waarom gekozen wordt voor de uitsluitend digitale oplossing bij drinkwater.

Artikel 6 tot en met 13: verwerking van persoonsgegevens

Het advies op de betrokken artikels geeft aanleiding tot een behoorlijke wijziging van het ontwerp van decreet, in die zin dat het ontwerp van decreet sterk vereenvoudigd wordt. Het ontwerp van decreet werd al op de essentiële elementen van verwerking van persoonsgegevens bijgewerkt naar aanleiding van het advies van de VTC, maar wordt nu opnieuw door de Raad als onvoldoende aangestipt. In een aantal passages van het ontwerp van decreet wordt bovendien door de Raad opgemerkt dat er een overname van de AVG gedaan werd en dat de directe werking van verordeningen dit in de weg staat.

Het is niet duidelijk hoe na de verwerking van het VTC-advies (in overleg met de VTC) nu opnieuw bijstellingen zouden moeten uitgewerkt worden. Daarom worden waar mogelijk bepaalde zaken uit de tekst geschrapt en op sommige punten verder uitgewerkt, al dan niet via bijkomende delegatie aan de Vlaamse Regering.

Er wordt hieronder ingegaan op die verschillende aangehaalde punten.

Artikel 6

De Raad haalt voor dit artikel in randnummers 9.1 tot en met 9.2.4 de essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens aan die in het decreet vastgesteld moeten worden.

Voor de categorie van verwerkte gegevens en de betrokkenen werd in de eerdere versie van het ontwerp van decreet gewerkt met een aantal definities van gegevens (technisch, relationeel, meetgegevens). Die definities werden naar aanleiding van het advies van de VTC eerder aangescherpt. In het advies van de Raad wordt echter aangehaald dat die te vaag blijven. Aangezien hier niet onmiddellijk op het niveau van een decreet meer gedetailleerde bepalingen opgelijst kunnen worden, wordt ervoor geopteerd om de tekst op dat punt te vereenvoudigen. De begrippen die als te vaag worden aangestipt, zijn uit de tekst gehaald.

De opgelijste activiteiten waarvoor de verwerking gebeurt en de doelstellingen daaraan gekoppeld, zijn voor de Raad onvoldoende aan de betrokken gegevens te koppelen. Er wordt dan ook voorgesteld om de essentie te behouden in het decreet en dit, waar nodig, verder uit te werken in een uitvoeringsbesluit. Het huidige besluit van 8 april 2011 van de Vlaamse Regering houdende bepalingen van

rechten en plichten van de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk en hun klanten met betrekking tot de levering van water bestemd voor menselijke consumptie, de uitvoering van de saneringsverplichting, de niet-aangesloten binneninstallatie en installaties voor tweedecircuitwater in onroerende goederen die niet aangesloten zijn of worden op het openbaar waterdistributienetwerk, en het algemeen waterverkoopreglement laat in hoofdstuk 5. Toegang en informatie ruimte om meer gedetailleerde bepalingen verder uit te werken als dat nodig zou blijken.

Voor het begrip betrokkene werd verwezen naar de AVG. Hier werd aanvankelijk gewerkt analoog aan bepalingen die in het huidige Energiedecreet zijn opgenomen. Om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Raad is het begrip echter uit de tekst gehaald.

Rond de bewaartermijn wordt opgemerkt dat de ontworpen omschrijving onvoldoende is. Er werd al opgelegd dat die in het algemeen niet langer kan zijn dan noodzakelijk. Nu wordt voorzien dat de Vlaamse Regering verder moet uitwerken, waar nodig, hoe lang de termijn is voor een bepaalde verwerking.

In randnummers 10 en 11.1 wordt de overlap van bepalingen rond toestemming en minimale vereisten gegevensverwerking met de AVG-bepalingen aangehaald. De betrokken bepalingen werden uit het ontwerp van decreet gehaald.

In randnummer 11.2 wordt ingegaan op de bepalingen over het gebruik door derden van gegevens voor commerciële doeleinden. Rond dat gebruik van gegevens door derden, meer bepaald voor commerciële doeleinden, met inbegrip van datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming, werd aan de auditeur verder verduidelijkt wat daaronder verstaan moet worden. In het advies van de Raad wordt meegegeven dat dit beter in de memorie van toelichting opgenomen wordt. De aangeleverde informatie aan de auditeur werd opgenomen.

Artikel 7

Aangezien er uit bestaande regelgeving (nationaal of Europees) rechten ontleend worden en dat een dergelijke ontlening in dit ontwerp van decreet niet expliciet opgenomen moet worden, lijkt het beter om deze bepaling uit het ontwerp van decreet te halen om te vermijden dat een volgens de Raad te onduidelijke bepaling leidt tot interpretatieconflicten.

Artikel 9

Dit artikel voorzag dat de exploitanten voor sommige activiteiten die hun decretaal opgelegd worden een beroep kunnen doen op derden. De draagwijdte van de opname was om duidelijk te maken dat er in dat geval andere verwerkers kunnen zijn van betrokken persoonsgegevens en dat die derden dan uiteindelijk ook de toepassing van de AVG zullen moeten naleven.

De Raad haalt hier in zijn advies echter aan dat er al een andere bepaling is die daarin voorziet en dat de verhouding tussen die bepalingen niet duidelijk is. Hij verwijst daarbij naar de overdracht van de saneringsplicht van de exploitant.

Het is niet duidelijk hoe de Raad het conflict ziet tussen die bepalingen. Bovendien moet de AVG ook door derden nageleefd worden, zonder de bepalingen in dit ontwerp van decreet gelet op de rechtstreekse werking die de Raad zelf aanhaalt. Er wordt dan ook voorgesteld om de bepaling verder niet op te nemen om potentiële conflicten te vermijden.

Artikel 10

Dit artikel bepaalde welke overheden, instellingen of rechtspersonen toegang moet verleend worden door de exploitanten tot door hen verwerkte gegevens. De auditor vroeg bijkomende informatie op bij de betrokken administratie om te verduidelijken over welke entiteiten het kan gaan. De verduidelijkingen worden meegenomen in de memorie van toelichting.

Artikel 13

Dit artikel voorzag in een aansprakelijkheidsregeling bij inbreuken op de gestelde verplichtingen. Aangezien een dergelijke aansprakelijkheidsregeling al voorzien werd in de AVG en daaraan rechten ontleend kunnen worden, zal de bepaling geschrapt worden om onduidelijkheden en interpretatieconflicten te vermijden.

Samenvattend, blijft in het decreet enkel de essentie over en waar nodig zal het beleid verdere invulling krijgen via uitvoeringsbepalingen (conform het Energiedecreet en Energiebesluit):

- de aanduiding van de decretaal opgelegde activiteiten waarvoor de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk gegevens verwerken;
- de doelstellingen waarvoor de gegevens verwerkt worden op basis van die activiteiten;
- aan welke derden informatie kan overgemaakt worden en op welke wettelijke gronden;
- er wordt voor geopteerd om het aan de Vlaamse Regering over te laten om bevoorwaarden te bepalen.

Verwerking van de adviezen in de memorie van toelichting

Naar aanleiding van de adviezen van de bovenvermelde adviesraden werden in deze memorie van toelichting de volgende passages toegevoegd:

- randnummer 11 werd uitgebreid met een tweede lid met doelstellingen;
- randnummer 13 werd uitgebreid met een derde lid om de rechtsgrond in het kader van artikel 6 van de AVG weer te geven;
- randnummer 17, tweede lid, refereert aan de businesscase van Aquaflanders die werd uitgevoerd;
- de artikelsgewijze toelichting werd aangevuld in de toelichtingen van artikel 3, 6, 10 en 11.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

23. Dit decreet betreft een gewestaangelegenheid.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

24. Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 2

25. Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 3

26. Dit artikel wijzigt een aantal definities en voegt ook enkele nieuwe definities in in artikel 2.1.2 van het decreet betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018:

- punt 1° wijzigt de definitie van het begrip aftakking. Het betreft wijzigingen om een betere afstemming met het reeds bestaande begrippenkader te krijgen. De wijzigingen kunnen in dit opzicht beschouwd worden als technische rechtzettingen;
- punt 2° voegt nieuwe definities toe van:
 - a) de algemene verordening gegevensbescherming: voor dit begrip wordt verwezen naar verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG;
 - b) een analoge watermeter: een analoge watermeter wordt hierbij gedefinieerd als een watermeter die geen digitale watermeter is;
 - c) betrokkene: voor dit begrip wordt verwezen naar de definitie van betrokkene, vermeld in artikel 4, 1), van de algemene verordening gegevensbescherming;
- punt 3° voegt de definitie van digitale watermeter toe. Een digitale watermeter wordt hierbij gedefinieerd als een watermeter die uitgerust is met een eenrichtingscommunicatiemiddel dat ervoor zorgt dat de gegevens niet alleen lokaal, maar ook op afstand uitgelezen kunnen worden of met een tweerichtingscommunicatiemiddel dat ervoor zorgt dat de gegevens niet alleen lokaal, maar ook op afstand uitgelezen kunnen worden en die in staat is gegevens lokaal of op afstand te ontvangen;
- punt 4° wijzigt het begrip grens tussen het openbaar of privaat waterdistributienetwerk en het huishoudelijk leidingnet. De aanpassingen zijn nodig om een afstemming met de nieuwe bepalingen inzake de opbouw van de aftakking te verzekeren. Onderdelen die door de exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk in de aftakking geplaatst worden, bijvoorbeeld voor debietssturing of voor de opvolging van de kwaliteit van het geleverde water, dienen deel uit te maken van het openbaar waterdistributienetwerk. Door de huidige formulering zouden deze, wanneer geplaatst na de watermeter, deel uitmaken van het huishoudelijk leidingnet, wat onwenselijk is;
- punt 5° voegt de definitie van meetgegevens toe. Meetgegevens worden hierbij gedefinieerd als gegevens die verkregen worden door of gebaseerd zijn op een telling of meting door middel van een watermeter;
- punt 6° voegt de definitie van persoonsgegevens toe. Persoonsgegevens worden hierbij gedefinieerd als de persoonsgegevens, vermeld in artikel 4, 1), van de algemene verordening gegevensbescherming;
- punt 7° voegt de definitie van relationele gegevens toe. Relationele gegevens worden hierbij gedefinieerd als gegevens die betrekking hebben op de relatie tussen de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk en de abonnee of de betrokkene, voor zover de verwerking ervan noodzakelijk is voor de invulling van de activiteiten, doelstellingen en verplichtingen van de exploitanten, vermeld in het decreet;
- punt 8° voegt de definitie van technische gegevens toe. Technische gegevens worden hierbij gedefinieerd als gegevens en specificaties van technische aard die geen meetgegevens of relationele gegevens zijn, voor zover de verwerking ervan noodzakelijk is voor invulling van de activiteiten, doelstellingen en verplichtingen, vermeld in dit ontwerp van decreet;

- punt 9° voegt definities toe van:
 - a) verwerker: voor dit begrip wordt verwezen naar de definitie van verwerker, vermeld in artikel 4, 8), van de algemene verordening gegevensbescherming;
 - b) verwerkingsverantwoordelijke: voor dit begrip wordt verwezen naar de definitie van verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming;
- punt 10° verruimt de huidige definitie van een watermeter zodat zowel analoge als digitale watermeters onder de algemene definitie van een watermeter vallen.

Artikel 4

27. Dit artikel voegt twee paragrafen toe aan artikel 2.2.2 van hetzelfde decreet.

28. Punt 1° voegt een paragraaf 1/1 in, waarmee aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk de mogelijkheid gegeven wordt zelf te beslissen met welke functionaliteiten de aftakking uitgerust wordt. Mogelijke functionaliteiten zijn:

- a) het op afstand opvolgen van het waterverbruik en het verwittigen van de abonnee en/of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bij afwijkend waterverbruik of terugstroom vanuit de binneninstallatie;
- b) het op afstand opvolgen en instellen van het debiet en het op afstand verlenen en onderbreken van de toegang tot het openbaar waterdistributienetwerk;
- c) het meten van de omgevingstemperatuur op de plaats waar de watermeter zich bevindt en het verwittigen van de abonnee en/of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bij het bestaan van een risico op bevriezing van de leidingen;
- d) het toezicht houden op de kwaliteit van het geleverde drinkwater;
- e) het meten van de druk van het drinkwater op het afleverpunt.

Met deze bepaling wordt beoogd om aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk voldoende flexibiliteit te gunnen inzake de keuze van functionaliteiten zodat de dienstverlening afgestemd kan worden op zowel de karakteristieken van de aftakking als de behoeften van de abonnee.

In hetzelfde punt wordt bepaald dat de functionaliteiten van de onderdelen van de aftakking verplicht zijn te aanvaarden door de abonnee. Er is met andere woorden voor gekozen de keuze van de functionaliteiten bij de exploitant te leggen, niet bij de abonnee. Dit is van belang om de effectiviteit van investering te verzekeren. In geval van de digitale watermeter is het bijvoorbeeld van belang dat alle abonnees effectief aanvaarden dat meterstanden automatisch worden uitgelezen.

De abonnee draagt echter de kosten voor de plaatsing van een aftakking. Het is daarom van belang dat de exploitant, gemotiveerd vanuit de operationele taakstelling inzake waterlevering, een keuze maakt voor de opbouw van de aftakking.

In hetzelfde punt wordt daarom aan de Vlaamse Regering het mandaat gegeven om nadere regels te bepalen met betrekking tot de aftakking. Het betreft nadere regels over de opbouw, de onderdelen en de functionaliteiten van de aftakking als ook nadere regels over de kostenaanrekening aan de klant.

29. Punt 2° voegt een paragraaf 2/1 in, waarmee 31 december 2030 wordt aangeduid als de uiterlijke datum waarop de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk digitale watermeters geplaatst moeten hebben in alle aftakkingen waar het technisch mogelijk is.

In hetzelfde punt worden de minimale functionaliteiten van de digitale watermeter bepaald. Dit zijn met andere woorden de functionaliteiten waarmee iedere aftakking uitgerust moet worden. Deze functionaliteiten zijn:

- het meten en registreren van het volume van het geleverde water en het ter beschikking stellen van de meetdata aan de abonnee;
- het op afstand in een of twee richtingen communiceren met de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk;
- het verwittigen van de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bij een vermoeden van een lek in het huishoudelijk leidingnet;
- het verwittigen van de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bij een vermoeden van een breuk in het huishoudelijk leidingnet;
- het detecteren van een terugstroom vanuit het huishoudelijk leidingnet ten gevolge van een niet of slecht werkende terugslagklep en het verwittigen van de abonnee en/of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk.

Aan de Vlaamse Regering wordt het mandaat gegeven om nadere regels te bepalen omtrent de timing en de prioritering voor de plaatsing en de financiering van een digitale watermeter en nadere regels met betrekking tot de functionaliteiten van de digitale watermeter vast te leggen of deze aan te vullen. Dit mandaat is wenselijk om flexibel te kunnen inspelen op de technologische ontwikkelingen, opportuniteiten op het vlak van synergie vlot te kunnen benutten en tevens te kunnen beslissen over een eventuele versnelde uitrol van de digitale watermeter.

In hetzelfde punt wordt aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk de opdracht gegeven de invulling van hun verplichtingen onder deze paragraaf maximaal af te stemmen met de distributienetbeheerder voor elektriciteit en gas, aangeduid voor het desbetreffende gebied. Minstens zal de exploitant tegen uiterlijk 31 december 2023 moeten onderzoeken hoe de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van een digitale watermeter kan gekoppeld worden met de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van de digitale energiemeter zoals omschreven in titel IV, hoofdstuk I, afdeling IX, artikel 4.1.22/2 tot en met artikel 4.1.22/13, van het Energiedecreet. Deze opdracht is gekoppeld aan de recente beslissing omtrent de versnelde uitrol van de digitale energiemeter.

Artikel 5

30. Dit artikel voegt aan titel II van hetzelfde decreet een hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens toe.

Met de toevoeging van dit hoofdstuk beoogt dit ontwerp van decreet om de datastromen die het gevolg zijn van zowel de met dit wijzigingsdecreet tot stand gebrachte activiteiten als de in het kader van het te wijzigen decreet reeds bestaande activiteiten in lijn te brengen met de verplichtingen inzake de organisatie van het beheer en de verwerking van gegevens die zijn vervat in verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming). Door uitvoering te geven aan de verplichtingen die voortvloeien uit dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten beschikt de exploitant inderdaad over verschillende persoonsgegevens. Het is aangewezen om nadere regels voor de verwerking en het beheer van de totaliteit aan persoonsgegevens vast te leggen.

Artikel 6

31. Dit artikel voegt aan het nieuwe hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens van titel II van hetzelfde decreet een artikel 2.7.1 toe.

Artikel 2.7.1, §1, bepaalt dat de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk instaan voor het beheren, verwerken, beveiligen en bewaren, en voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid van de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens afkomstig uit volgende activiteiten:

- de opvang, behandeling en afvoer van tweedecircuitwater en het leidingnet voor tweedecircuitwater en de inspectie van deze leidingnetten en systemen, vermeld in artikel 2.2.1 van hetzelfde decreet;
- de controles van het water aan de kranen, die gewoonlijk worden aangewend voor water bestemd voor menselijke consumptie door de gebruiker van het huishoudelijk leidingnet, van de aftakking, van de watermeter en van de aansluiting, vermeld in artikel 2.4.1, §1, van hetzelfde decreet;
- de inventarisatie-, controle- en onderhoudstaken bij de gebruikers van de diensten van de exploitanten met betrekking tot de opvang, het gebruik, de afvoer en de zuivering van het aan de abonnees verstrekte water bestemd voor menselijke consumptie, hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en gerecupeerd afvalwater, inclusief de daarvoor aangewende infrastructuur, vermeld in artikel 2.4.1, §2, van hetzelfde decreet;
- de invulling van de saneringsplicht, vermeld in artikel 2.3.5 van hetzelfde decreet;
- de uitvoering van de openbardienstverplichtingen, vermeld in artikel 2.5.1.1, §1 en §2, van hetzelfde decreet.

Met artikel 2.7.1, §1, wordt aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk met andere woorden de verantwoordelijkheid gegeven voor onder meer het beheer en de verwerking van alle gegevens die zij via hun klantencontacten verzamelen.

Artikel 2.7.1, §2, somt de doeleinden waartoe de exploitanten bovenvermelde gegevens kunnen verwerken limitatief op. Deze doeleinden zijn:

- het beheer en het onderhoud van het openbaar waterdistributienetwerk;
- de bewaking van de kwaliteit van het geleverde water;
- het beheer en het onderhoud van het watermeterpark;
- de keuze van de meetinrichting;
- de validatie van de waterafname;
- de facturatie;
- de fraudebestrijding, met name de bestrijding van fraude jegens de exploitant, zoals waterdiefstal, frauduleuze verbindingen en manipulatie van de watermeter en/of de kraan, met het oogmerk de exploitant te schaden;
- het abonneebeheer;
- het vervullen van de openbardienstverplichtingen;
- het vervullen van de saneringsplicht;
- het gebruiken van de gegevens voor het aanbieden van commerciële diensten, door de exploitant zelf of door derden, die niet onder de openbardienstverplichtingen vallen, aan de abonnee of andere partijen, na hun voorafgaande toestemming. Bij het aanbieden van diensten door derden staan zij in voor de correcte verwerking volgens de algemene verordening gegevensbescherming. Het kan daarbij gaan om datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming.

De commerciële doelen waaraan gedacht wordt, zijn bijvoorbeeld specifieke watercheck, loodgieterijdiensten of adviseren in het kader van het circulair water (her)gebruik. Dit valt immers buiten het bestaande reglementaire kader en uitdrukkelijke toestemming is dan ook noodzakelijk. Voor die commercialisatie moet onder de volgende begrippen worden verstaan:

- a) datamining betekent het toepassen van een geautomatiseerde analysetechniek om informatie te genereren die patronen en voorspellingen vastleggen. Hieraan zouden de exploitanten bepaalde bijkomende diensten kunnen koppelen zoals die hierboven vermeld;

- b) profilering heeft de betekenis zoals in de AVG – elke vorm van geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens waarbij aan de hand van persoonsgegevens bepaalde persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon worden geëvalueerd, met name met de bedoeling zijn beroepsprestaties, economische situatie, gezondheid, persoonlijke voorkeuren, interesses, betrouwbaarheid, gedrag, locatie of verplaatsingen, te analyseren of te voorspellen. Indien deze analysetechniek als doel heeft het aanbieden van bijkomende diensten of bijkomende informatie via direct marketing, dan kan dit enkel op basis van uitdrukkelijke toestemming;
- c) geautomatiseerde besluitvorming heeft de betekenis zoals in de AVG – een systematische en uitgebreide beoordeling van persoonlijke aspecten van natuurlijke personen die gebaseerd is op een geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering (zie hierboven), en waarop besluiten worden gebaseerd waaraan voor de natuurlijke persoon rechtsgevolgen verbonden zijn (bijvoorbeeld toekennen van een korting, aanbieden van een extra dienst of toepassen van een ander tarief).

De rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens door de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk voor de doeleinden, opgesomd in artikel 2.7.1, §2, is artikel 6 (1) (c) van de algemene verordening gegevensbescherming (“de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust”). Er wordt overigens aan herinnerd dat de relatie tussen de exploitant en de abonnee eveneens van reglementaire aard is, aangezien zij wordt geregeld door het Algemeen Watervkoopreglement.

Er wordt opgelegd dat de Vlaamse Regering de bewaartermijnen uitwerkt, waar nodig, en dat die niet langer zullen zijn dan strikt noodzakelijk voor het verwezenlijken van de opgesomde doelstellingen.

Artikel 2.7.1, §3, bepaalt dat de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk instaan voor het verstrekken van de gegevens die zij verzamelen conform de in artikel 2.7.1, §1, opgesomde activiteiten.

Artikel 2.7.1, §3, bepaalt hierbij dat de exploitanten aan de volgende personen of actoren gegevens kunnen verstrekken:

- de nodige gegevens aan de abonnees en de betrokkenen;
- aan overheden die ze gerechtigd zijn te ontvangen vanwege de exploitant uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie en voor de doeleinden bepaald in de betreffende wet, het betreffende decreet of de betreffende ordonnantie;
- aan instellingen en rechtspersonen die ze gerechtigd zijn te ontvangen vanwege de exploitant uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie en voor de doeleinden, bepaald in de betreffende wet, het betreffende decreet of de betreffende ordonnantie;
- geanonimiseerde gegevens voor wetenschappelijk onderzoek.

De overheden kan slaan op alle mogelijke overheden, zolang zij gerechtigd zijn de gegevens te ontvangen uit hoofde van een wet, decreet of ordonnantie zoals vermeld in het nieuw in te voegen artikel 2.7.1, §3, eerste lid, 2°. De vereiste gerechtigdheid van de betrokken overheid is onlosmakelijk verbonden met de status van verwerkingsverantwoordelijke. De overdracht van de gegevens in die zin impliceert immers dat de betrokken overheid ook het doel en de middelen voor de verwerking van de persoon(s)gegevens vaststelt. Het artikel legt daarom, overeenkomstig artikel 26 van de AVG, de respectievelijke verantwoordelijkheden vast, door de doeleinden te beperken tot de doeleinden bepaald door of krachtens de wet, het decreet of de ordonnantie die de betreffende overheid toegang verleent tot de betreffende gegevens.

Een aantal overheden waarvan de sector vragen (kan) doorkrijgen met betrekking tot de doorgifte van gegevens zijn bijvoorbeeld:

- de VMM;
- het Agentschap Zorg en Gezondheid;
- Wonen-Vlaanderen in het kader van domiciliefraude in de sociale huur en krotbestrijding;
- Gemeenten (bijvoorbeeld LAC-werking (LAC: lokale adviescommissie));
- RVA (Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening);
- belastings- en douaneautoriteiten, financiële onderzoeksdiensten.

Dit artikel bepaalt verder dat de exploitanten de vermelde partijen alleen toegang tot die gegevens geven die strikt noodzakelijk zijn om hun gegevensvraag in te vullen of hun respectieve taken uit te oefenen. Die gegevens zijn hierbij steeds toereikend, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt zullen worden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving,
Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

VOORONTWERP VAN DECREET
van 30 oktober 2020

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In titel II van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt het opschrift van hoofdstuk I vervangen door wat volgt:

“Hoofdstuk I. Doelstellingen, definities en verwerking van persoonsgegevens”.

Art. 3. In artikel 2.1.2 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er worden een punt 3°/1 tot en met 3°/3 ingevoegd, die luiden als volgt:

“3°/1 algemene verordening gegevensbescherming: de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
3°/2 analoge watermeter: een watermeter die geen digitale watermeter is;
3°/3 betrokkene: de betrokkene, vermeld in artikel 4, 1), van de algemene verordening gegevensbescherming;”;

2° er wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“5°/1 digitale watermeter: een watermeter die uitgerust is met een

eenrichtingscommunicatiemiddel of een tweerichtingscommunicatiemiddel dat ervoor zorgt dat de gegevens niet alleen lokaal, maar ook op afstand uitgelezen kunnen worden, en die in staat is gegevens lokaal of van op afstand te ontvangen;”;

3° er wordt een punt 20°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“20°/1 meetgegevens: de gegevens die verkregen worden door of gebaseerd zijn op een telling of een meting met een watermeter of een meting met een onderdeel van de aftakking;”;

4° er wordt een punt 21°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“21°/1 persoonsgegevens: de persoonsgegevens, vermeld in artikel 4, 1), van de algemene verordening gegevensbescherming;”;

5° er wordt een punt 22°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“22°/1 relationele gegevens: de gegevens die betrekking hebben op de relatie tussen de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk en de abonnee of de betrokkene;”;

6° er wordt een punt 23°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“23°/1 technische gegevens: de gegevens en specificaties van technische aard die geen meetgegevens of relationele gegevens zijn;”;

7° er worden een punt 29°/1 en een punt 29°/2 ingevoegd, die luiden als volgt:

“29°/1 verwerker: de verwerker, vermeld in artikel 4, 8), van de algemene verordening gegevensbescherming;

29°/2 verwerkingsverantwoordelijke: de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming;”;

8° aan punt 35° wordt de zin “Een watermeter kan een analoge of een digitale watermeter zijn.” toegevoegd.

Art. 4. In artikel 2.2.2 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§1/1. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan beslissen om de aftakking uit te rusten met onderdelen die onder andere de volgende functionaliteiten mogelijk maken:

- 1° het waterverbruik op afstand opvolgen en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk waarschuwen bij afwijkend waterverbruik of terugstroom;
- 2° het debiet op afstand opvolgen en instellen en op afstand de toegang tot het openbaar waterdistributienetwerk verlenen en onderbreken;

- 3° de omgevingstemperatuur meten op de plaats waar de watermeter zich bevindt en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk waarschuwen als er een risico is dat de leidingen bevriezen;
- 4° toezicht houden op de kwaliteit van het geleverde drinkwater;
- 5° meten van de druk van het drinkwater op het afleverpunt.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan beslissen om naast de functionaliteiten, vermeld in het eerste lid, nog andere functionaliteiten ter beschikking te stellen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de opbouw, de onderdelen, de functionaliteiten en de financiering van de aftakking.

De functionaliteiten van de onderdelen van de aftakking zijn verplicht te aanvaarden door de abonnee.”;

2° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk plaatst waar technisch mogelijk, uiterlijk op 31 december 2030, een digitale watermeter in alle aftakkingen.

De digitale watermeter beschikt minstens over al de volgende functionaliteiten:

- 1° hij kan het volume van het geleverde water meten, tonen en registreren en de meetgegevens in de vorm van een open standaard hetzij rechtstreeks, hetzij via een portaal ter beschikking stellen van de abonnee;
- 2° hij kan op afstand in een of twee richtingen communiceren met de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk;
- 3° hij maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk te verwittigen bij een vermoeden van een lek in het huishoudelijk leidingnet;
- 4° hij maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk te waarschuwen bij een vermoeden van een breuk in het huishoudelijk leidingnet;
- 5° hij kan een terugstroom vanuit het huishoudelijk leidingnet ten gevolge van een niet of slecht werkende terugslagklep detecteren en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk daarvan verwittigen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels over de timing en de prioritering voor de plaatsing en de financiering van een digitale watermeter en nadere regels voor de functionaliteiten van de digitale meter, vermeld in het eerste lid, vastleggen of die aanvullen.

In het belang van de abonnee stemt de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de invulling van zijn verplichtingen in deze paragraaf maximaal af met de distributienetbeheerder voor elektriciteit en gas, aangeduid voor het gebied in kwestie. De exploitant onderzoekt daarbij minstens tegen

uiterlijk 31 december 2022 hoe de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van een digitale watermeter afgestemd kan worden op de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van de digitale energiemeter, vermeld in artikel 4.1.22/2 tot en met 4.1.22/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.”.

Art. 5. Aan titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt een hoofdstuk VII toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens”.

Art. 6. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hoofdstuk VII, toegevoegd bij artikel 5, een artikel 2.7.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.1. §1. De exploitanten beheren, verwerken, beveiligen en bewaren de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens uit de volgende activiteiten en zorgen voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid van die gegevens:

- 1° de keuring van het huishoudelijk leidingnet, de systemen voor de winning, opvang, behandeling en afvoer van tweedecircuitwater en het leidingnet voor tweedecircuitwater en de inspectie van die leidingnetten en systemen, vermeld in artikel 2.2.1;
- 2° de controles van het water aan de kranen, die gewoonlijk worden aangewend voor water dat bestemd is voor menselijke consumptie door de gebruiker, van het huishoudelijk leidingnet, van de aftakking, van de watermeter en van de aansluiting, vermeld in artikel 2.4.1, §1;
- 3° de inventarisatie-, controle- en onderhoudstaken bij de gebruikers van de diensten van de exploitanten voor de opvang, het gebruik, de afvoer en de zuivering van het aan de abonnees verstrekte water dat bestemd is voor menselijke consumptie, hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en gerecupereerd afvalwater, inclusief de daarvoor aangewende infrastructuur, vermeld in artikel 2.4.1, §2;
- 4° de invulling van de saneringsplicht, vermeld in artikel 2.3.5;
- 5° de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen, vermeld in artikel 2.5.1.1, §1 en §2.

De technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens, vermeld in het eerste lid, kunnen ook persoonsgegevens zijn.

§2. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verwerkt de gegevens, vermeld in paragraaf 1, met de volgende doelstellingen:

- 1° het beheer en het onderhoud van het openbaar waterdistributienetwerk;
- 2° de bewaking van de kwaliteit van het geleverde water;
- 3° het beheer en het onderhoud van het watermeterpark;
- 4° de keuze van de meetinrichting;
- 5° de validatie van de waterafname;
- 6° de facturatie;
- 7° de fraudebestrijding;
- 8° het klantbeheer;
- 9° het vervullen van de openbare dienstverplichtingen;

10° het vervullen van de saneringsplicht.

§3. Met inachtneming van het tweede lid heeft de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de volgende verplichtingen:

- 1° de nodige gegevens aan de abonnees en de betrokkenen verstrekken;
- 2° de nodige gegevens aan overheden verstrekken om hun taak te kunnen uitoefenen;
- 3° de nodige gegevens aan instellingen en rechtspersonen verstrekken om hun opdrachten van algemeen belang te kunnen uitoefenen;
- 4° geanonimiseerde gegevens voor wetenschappelijk onderzoek verstrekken.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verleent de partijen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 4°, alleen toegang tot die gegevens die strikt noodzakelijk zijn om hun gegevensvraag in te vullen of hun respectieve taken uit te oefenen. Die gegevens zijn toereikend, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt worden.

§4. In deze paragraaf wordt verstaan onder toestemming van de betrokkene: de toestemming van de betrokkene, vermeld in artikel 4, 11), van de algemene verordening gegevensbescherming.

Alleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene kan de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens voor commerciële doeleinden gebruiken.

Alleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene kan de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens doorgeven aan derden voor gebruik door die derden voor commerciële doeleinden, met inbegrip van datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming.

De toestemmingen, vermeld in het tweede en het derde lid, zijn afzonderlijke toestemmingen die allebei verleend moeten worden. Betrokkenen kunnen hun toestemming op ieder moment intrekken. Het intrekken van de toestemming laat de rechtmatigheid van de verwerking op basis van de toestemming vóór de intrekking daarvan, onverlet.

§5. Voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de doelstellingen, vermeld in paragraaf 2, is de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de verwerkingsverantwoordelijke.”.

Art. 7. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.2. De betrokkenen behouden de zeggenschap over hun persoonsgegevens conform de diverse rechten en plichten die de wetgever of decreetgever voorziet, tenzij op basis van de gevallen en onder de voorwaarden en waarborgen, bepaald door of krachtens wet of decreet.”.

Art. 8. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.3 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.3. Rekening houdend met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten en rekening houdend met de aard, de omvang, de context en de verwerkingsdoeleinden en de qua waarschijnlijkheid en ernst uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van personen, treffen de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk en zijn verwerkers passende technische en organisatorische maatregelen om een op het risico afgestemd beveiligingsniveau van de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens te waarborgen.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk en zijn verwerkers treffen maatregelen om ervoor te zorgen dat iedere natuurlijke persoon die handelt onder het gezag van de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk of van een verwerker en die toegang heeft tot de technische gegevens, de relationele gegevens of de meetgegevens, die gegevens alleen in opdracht van de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verwerkt.”.

Art. 9. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.4 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.4. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan een beroep doen op derden voor de activiteiten, vermeld in artikel 2.7.1, §1.

Voor de verwerking van persoonsgegevens is de derde aan wie de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de activiteiten, vermeld in artikel 2.7.1, §1, uitbesteedt, de verwerker.

De derde aan wie de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bepaalde activiteiten als vermeld artikel 2.7.1, §1, uitbesteedt, verwerkt de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens uitsluitend op basis van de schriftelijke instructies van de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk. De voormelde derde kan de technische gegevens, de relationele gegevens of de meetgegevens niet voor eigen doeleinden gebruiken en kan ze niet gebruiken om commerciële diensten aan te bieden.

Als de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bepaalde activiteiten als vermeld artikel 2.7.1, §1, uitbesteedt, leeft de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de bepalingen van de algemene verordening gegevensbescherming na, met inbegrip van de bepalingen over het beroep op verwerkers.”.

Art. 10. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.5 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.5. De overheden verwerken de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens waartoe ze via de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk conform artikel 2.7.1, §3, eerste lid, 2°, toegang hebben, met het oog op de uitoefening van taken die hun worden opgelegd door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.

De overheden zijn de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de doeleinden, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 11. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.6 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.6. De instellingen en de rechtspersonen verwerken technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens waartoe ze via de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk conform artikel 2.7.1, §3, 2° en 3° toegang hebben, met het oog op het vervullen van de opdrachten van algemeen belang die hun zijn toevertrouwd door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.

De instellingen en de rechtspersonen zijn de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de doeleinden, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 12. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.7 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.7. Bij de uitoefening van de activiteiten conform artikel 2.7.1, §1, eerste lid van dit decreet, zorgt de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk ervoor dat de abonnee en in voorkomend geval de betrokkene voldoende geïnformeerd en geadviseerd worden over:

- 1° de verplichte informatie over de verwerking van hun persoonsgegevens die op grond van de algemene verordening gegevensbescherming verstrekt moet worden, met inbegrip van informatie in verband met de rechten van de betrokkene;
- 2° in geval van een digitale watermeter, het volledige potentieel dat de digitale watermeter heeft, over het gebruik van de gegevens van de digitale watermeter en over de mogelijkheid om hun waterverbruik te controleren.

De partijen, vermeld in artikel 2.7.1, §3, eerste lid, 2°, en 3°, stellen een continu risicobeheersingssysteem op voor de waarschijnlijkheid en de ernst van de uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. De voormelde partijen brengen de betrokkenen op de hoogte van de periode waarin hun persoonsgegevens zullen worden opgeslagen of, als dat niet mogelijk is, de criteria om die termijn te bepalen. Als de voormelde partijen gebruikmaken van onderzoekstechnieken, zoals datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming, vermelden ze dat uitdrukkelijk en geven ze informatie over de gebruikte methodologie.

De Vlaamse Regering kan, om de transparantie ten aanzien van de betrokkenen te garanderen en misbruik van die gegevens zoveel mogelijk te voorkomen, in overleg met de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk, de nadere procedures en modaliteiten bepalen die betrekking kunnen hebben op:

- 1° welke informatie bijkomend moet ontsloten worden;
- 2° op welke manier die bijkomende informatie ter beschikking gesteld moet worden en aan wie.

De Vlaamse Regering bepaalt de uniforme voorwaarden voor het risicobeheersingssysteem, vermeld in het tweede lid.”.

Art. 13. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.8 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.8. Onverminderd de toepassing van artikel 82 van de algemene verordening gegevensbescherming is de exploitant aan de betrokkene een vergoeding verschuldigd van de schade die de betrokkene lijdt als gevolg van een inbreuk in verband met de persoonsgegevens die de exploitant conform artikel 2.7.1 van dit decreet, beheert, valideert en bewaart. De betrokkene hoeft daarvoor alleen de schade en het oorzakelijk verband tussen de inbreuk en de schade te bewijzen.

De exploitant wordt in de rechten van de betrokkene gesteld ten opzichte van de veroorzaker van de inbreuk, voor de vergoeding die hij heeft betaald met toepassing van dit artikel.”.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

GEZAMENLIJK ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN
EN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

Digitale watermeters

Brussel, 30 november 2020

SERV_20201130_digitale watermeters_ADV.docx

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen • Wetstraat 34-36, 1040 Brussel • T +32 2 209 01 11
info@serv.be • www.serv.be

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

Adviesvrager: Zuhail Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Ontvangst adviesvraag: 31 oktober 2020

Adviestermijn: 31 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 30 november 2020

Het advies kwam tot stand in samenwerking met Minaraad
die het goedkeurde(n) op 30 november 2020

Contactpersonen: Annick Lamote – alamote@serv.be
 Wim Van Gils – wim.van.gils@minaraad.be

Mevrouw Zuhail DEMIR

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Martelaarsplein 7

1000 Brussel

contactpersoon

Annick Lamote
alamote@serv.be

ons kenmerk

SERV_20201130_digitale watermeters_ADV

Brussel

30 november 2020

Adviesvraag digitale watermeters

Mevrouw de minister

SERV en Minaraad ondersteunen het initiatief van de Vlaamse Regering om een aantal zaken zoals minimale functionaliteiten van de digitale watermeters en garanties inzake de bescherming van de persoonsgegevens decretaal te verankeren. Maar ze vinden het voorbarig om nu al een volledige uitrol van digitale watermeters op te leggen tegen 2030. Daarvoor ontbreekt nog te veel cruciale informatie zoals een afweging tegenover alternatieve beleidspistes en een duidelijk zicht op de kosten en de baten. De uitrol moet beter gekaderd worden in een globale visie op waterschaarste en bevoorradingszekerheid. Ook de doelstelling van de uitrol moet scherp gesteld worden. Het is beter om de evaluatie van de proefprojecten af te wachten en hieruit lessen te trekken alvorens een verplichte uitrol vast te leggen.

Er moeten dus nog een aantal belangrijke stappen gezet worden ter onderbouwing van een eventuele verplichte uitrol. Met oog op draagvlak is het belangrijk om hierover op een transparante manier te communiceren.

In dit advies formuleren SERV en Minaraad een aantal aanbevelingen en aandachtspunten bij de uitrol van digitale watermeters. Om van de digitale meters ook slimme meters te maken zijn er flankerende maatregelen nodig. Het advies reikt hier enkele suggesties aan.

Tot slot vragen de raden om de impact op de waterfactuur te bewaken. De uitrol van de digitale watermeters mag de waterfactuur niet doen toenemen tenzij pertinente maatschappelijke baten kunnen aangetoond worden.

Wij zijn steeds bereid om meer toelichting te geven bij dit advies.

Hoogachtend

Walter Roggeman
voorzitter Minaraad

Danny Van Assche
voorzitter SERV

Inhoud

Advies	38
1 Inleiding.....	38
2 Aanbevelingen bij decretale bepalingen.....	38
2.1 Betere onderbouwing is nodig om verplichte uitrol tegen 2030 te verantwoorden.....	38
Kader in globale visie en verduidelijk de doelstelling	39
Onderzoek alternatieven	39
Weeg kosten en baten af op transparante manier	40
Benut ervaringen met uitrol en uit proefprojecten om bij te sturen	40
2.2 Bemerkingen bij het decretaal kader.....	41
Verplichte vervanging van analoge door digitale meter.....	41
Minimale functionaliteiten van de watermeter	41
Bescherming persoonsgegevens	42
3 Aanbevelingen en aandachtspunten bij een uitrol van digitale watermeters....	42
3.1 Maak van de digitale meter ook een slimme meter	42
Zet in op flankerend beleid via sensibilisering.....	42
Ontsluit data voor de klant op een gebruiksvriendelijke manier	42
3.2 Bewaak de impact op de waterfactuur	43
Bouw garanties wat betreft doorrekening van kosten	43
Potentieel op waterbesparing van flexibele tarieven nog onduidelijk	43
3.3 Databeheer.....	44
Synergie met uitrol digitale energiemeters is positief	44
Kies voor één open gegevensstandaard	44
Referenties.....	45

Advies

1 Inleiding

De SERV, de Minaraad en de Vlaamse Toezichtcommissie¹ zijn om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet dat het decreet integraal waterbeleid (DIW) wijzigt met het oog op de uitrol van digitale watermeters en de bescherming van persoonsgegevens door drinkwaterbedrijven.

Dit voorontwerp van decreet:

- bepaalt de verplichte uitrol van digitale watermeters uiterlijk op 31 december 2030
- legt minimale functionaliteiten vast van de digitale watermeters
- bevat bepalingen die een maximale afstemming met de uitrol van digitale elektriciteitsmeters beogen
- voert garanties in met oog op de bescherming van persoonsgegevens nodig in het kader van de uitrol van de digitale watermeters en breidt die bescherming uit naar alle persoonsgegevens die drinkwaterbedrijven verzamelen via hun klantencontacten.

De timing en prioritering voor de plaatsing, eventuele extra functionaliteiten en de financiering van de digitale watermeters zullen bij besluit van de Vlaamse Regering geregeld worden.

In dit advies formuleren SERV en Minaraad aanbevelingen en aandachtspunten zowel bij de decretale bepalingen als bij de verdere invulling bij besluit van de Vlaamse Regering of in het Algemeen Waterverkoopreglement.

2 Aanbevelingen bij decretale bepalingen

2.1 Betere onderbouwing is nodig om verplichte uitrol tegen 2030 te verantwoorden

SERV en Minaraad vinden een algemene verplichte uitrol van digitale watermeters tegen 2030 voorbarig en vragen om de bepaling inzake de deadline in het voorontwerp van decreet te schrappen. Zij geven hiervoor verschillende redenen aan.

Ten eerste moet de uitrol van digitale watermeters beter gekaderd worden in een globale visie op waterschaarste en bevoorradingszekerheid. Ook de doelstelling van de uitrol moet scherp gesteld worden.

Ten tweede moeten er meer beleidsalternatieven (zie verder) onderzocht en afgewogen worden in een reguleringsimpactanalyse.

Ten derde zijn er nog te veel onzekerheden over de kosten en de baten om nu al een verplichte uitrol op 10 jaar vast te leggen. Evenmin is er zicht op de impact op de waterfactuur.

Ten vierde is het beter om de proefprojecten bij De Watergroep/Farys/Pidpa af te wachten en hieruit lessen te trekken alvorens een verplichte uitrol vast te leggen.

¹ Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

Tenslotte is er in tegenstelling tot de uitrol van digitale energiemeters **geen Europese verplichting** om digitale watermeters volgens een strak tijdsschema uit te rollen. De raden zien geen redenen om overhaast te werk te gaan en formuleren een aantal concrete aanbevelingen voor een betere onderbouwing en meer doelmatige beleidskeuze.

Kader in globale visie en verduidelijk de doelstelling

Het uitrollen van digitale watermeters mag geen doel op zich zijn, maar moet kaderen in het ruimer beleid van waterschaarste en bevoorradingszekerheid.

In de nota aan de Vlaamse Regering is de beoogde beleidsdoelstelling geformuleerd als volgt “het gebruik van digitale watermeters sluit aan bij het optimaliseren van efficiënt gebruik van onze watervoorraden en het digitaliseren van de watersector” en “de uitrol van digitale meters streeft belangrijke baten na die zowel vanuit oogpunt duurzaamheid en bescherming van de klant na te streven zijn”.

SERV en Mineraad vragen om de doelstelling scherper te stellen. Wat beoogt men precies met een uitrol van digitale watermeters? Mikt men op operationele voordelen voor de drinkwaterbedrijven via een efficiëntere gegevensdoorstroming via digitalisering? Wil men lekverliezen aanpakken? Wil men klanten via een beter inzicht in hun waterverbruik sensibiliseren tot zuiniger gebruik? Of worden digitale watermeters uitgerold met oog op de invoering van flexibele tarifiering? Een meervoudige doelstelling is uiteraard mogelijk, maar ze moet geëxpliciteerd worden en er moet een inschatting gemaakt worden van het waterbesparingspotentieel. Wat is het besparingspotentieel van een uitrol van digitale meters? Hoeveel m³ drinkwater denkt men effectief te kunnen besparen via digitale watermeters: via een betere lekdetectie, via gedragsverandering, via optimalisatie van drinkwaterproductie en netrendement, enz.? Over potentiële waterbesparing door gedragsverandering bestaat nog veel onzekerheid. Het is ook afhankelijk van flankerende maatregelen (zie verder). De proefprojecten zouden hier bijkomende inzichten moeten kunnen aanreiken.

De raden vragen om de doelstellingen inzake waterbesparing ook te kaderen binnen het Strategisch Plan Watervoorziening, om zo de samenhang met het beleid inzake de andere bronnen te verzekeren. Zou de versnelde digitalisering vb. niet meer baten kunnen opleveren bij de andere waterbronnen, waar de afnemers minder talrijk en de volumes doorgaans groter zijn?

Onderzoek alternatieven

Eens de doelstelling scherp is gesteld is er nood aan een alternatievenonderzoek dat een antwoord moet bieden op de vraag of de digitale meters de beste beleidsoptie zijn om dit doel te bereiken. Belangrijk daarbij is ook dat de kosten en baten van de verplichte uitrol vergeleken worden met alternatieve maatregelen die dezelfde baten kunnen genereren. Dat geldt voor de veronderstelde waterbesparing, zowel bij gezinnen (bv. waterscan) als bedrijven (bv. wateraudit). Maar dat geldt ook voor de reductie van lekverliezen zowel bij klanten als op het net (Non Revenue Water). Een enquête bij de pilootklanten bij Water-Link geeft aan dat slechts 3 tot 5 % van de klanten melding maakt van abnormaal verbruik². Via een correcte massabalans per zone zouden digitale meters kunnen bijdragen tot een daling van het NRW³. Kunnen ook virtuele watermeters

² VMM, VLAKWA en AquaFlanders [Digitale watermeters: webinar en workshops](#) presentatie van Jan Van den Bogaert op 6 juni 2020.

³ VMM, VLAKWA en AquaFlanders [Digitale watermeters: webinar en workshops](#) presentatie Dirk Halet op 6 en workshop 12 juni 2020.

(vb. sensoren) op het leidingnet gelijkaardige informatie aanleveren tegen een lagere kost? Wat is de verhouding van de lekverliezen op het net en achter de meter?

Alternatievenonderzoek is ook nodig op vlak van de functionaliteiten van de meter, het databeheer en de uitrol zelf (al dan niet versneld of gesegmenteerd op basis van klantenprofielen).

Weeg kosten en baten af op transparante manier

Er is nood aan een degelijke onderbouwing en transparante informatie, met een duidelijk zicht op de kosten en de baten en de onderzochte alternatieve pistes. Die ontbreekt nu.

De drinkwaterbedrijven die momenteel bezig zijn met de uitrol van digitale watermeters hebben een businesscase opgemaakt en voorgelegd aan de WaterRegulator, maar deze informatie is niet openbaar. Elk inzicht over de kostprijs van de uitrol van digitale watermeters ontbreekt. Evenmin is er zicht op baten voor de drinkwaterbedrijven van een uitrol van digitale meters. Het is ook onduidelijk of er verschillende uitrolscenario's onderzocht zijn, zo ja welke en waarom ze niet weerhouden zijn.

Er is ook nood aan doelgroepspecifieke analyses. Het gaat dan zowel om een relevante segmentering van mogelijke gebruikersgroepen (met voldoende aandacht voor kwetsbare groepen) als om de verdeling van kosten en baten tussen drinkwaterbedrijven en hun klanten. Nu lijken de baten vooral bij de drinkwaterbedrijven te liggen⁴.

Een baat die de drinkwaterbedrijven bijvoorbeeld prominent naar voren schuiven is het wegvallen van meteropnames, wat een aanzienlijke besparing op personeelskosten kan opleveren. Om hoeveel mensen gaat het? Krijgen die – al dan niet na een extra opleiding - een andere functie binnen het bedrijf? Wat is de baat hiervan in termen van loonkostenbesparing? Weegt dat op tegen de kosten voor de aankoop, de plaatsing, het databeheer, ontwikkeling software enz. Wordt de waardevermindering van de vervanging van nog niet afgeschreven analoge watermeters meegenomen?

Andere baten zijn een efficiëntere doorstroming van gegevens en – afhankelijk van de functionaliteiten – een snellere detectie van en het omgaan met problemen zoals lekken of breuken achter de watermeter of terugstroming op het net.

Ook maatschappelijke kosten en baten moeten in kaart gebracht worden.

Benut ervaringen met uitrol en uit proefprojecten om bij te sturen

Gezien Vlaanderen pioniert op het vlak van digitale watermeters, valt er weinig te leren uit buitenlandse voorbeelden en zijn we vooral aangewezen op eigen ervaringen bij de drinkwaterbedrijven die al met de uitrol bezig zijn en uit de proefprojecten van De Watergroep/Farys/Pidpa.

Belangrijk is dat niet alleen wordt gekeken naar technische, financiële en logistieke implicaties, maar dat ook de outcome wordt gemeten. Wat betekent het op vlak van waterbesparing door klanten, door lekdetectie, door daling van NRW, ...

⁴ Zie SERV (2020) Achtergrondrapport [Waterschaarste en droogte](#) Brussel, 13 juli 2020 p. 75.

2.2 Bemerkingen bij het decretaal kader

Momenteel zijn drie van de zes drinkwaterbedrijven in Vlaanderen onafhankelijk van elkaar digitale watermeters aan het uitrollen. De drie andere drinkwaterbedrijven – goed voor 90% van de watermeters – starten samen een proefproject en zoeken hierbij naar synergiën via onderlinge samenwerking én ook met Fluvius dat de digitale energiemeters uitrolt.

SERV en Minaraad ondersteunen het initiatief van de Vlaamse Regering om een aantal zaken zoals de minimale functionaliteiten van de digitale meters en de garanties inzake de bescherming van de persoonsgegevens nu al decretaal te verankeren.

Hierna formuleren ze enkele bemerkingen bij de bepalingen uit het voorontwerp van decreet.

Verplichte vervanging van analoge door digitale meter

Het decreet voorziet in de verplichte plaatsing van digitale watermeters. Klanten hebben dus geen keuze en zullen de vervanging van hun analoge meter door een digitale meter niet kunnen weigeren. De vraag stelt zich of – zoals bij de digitale elektriciteitsmeters het geval is – veel klanten zullen weigeren⁵. Er zal immers geen meerkost aangerekend worden bij de vervanging van de analoge meter. De kosten zullen ‘gesolidariseerd’ worden via het variabel tarief (zie verder). Ook speelt hier niet de problematiek van het voordeel van een terugdraaiende teller versus capaciteitstarief zoals bij elektriciteit.

SERV en Minaraad kunnen de verplichte vervanging van analoge door digitale meters ondersteunen, mits twee voorwaarden: (1) garanties inzake privacy en (2) mogelijkheid om een uitzondering aan te vragen vb. omwille van stralingsgevoeligheid. In dit verband verwijzen ze naar de digitale energiemeters die nu uitgerold worden en waar op termijn een “bedrade versie” zou kunnen geplaatst worden om tegemoet te komen aan de problematiek van stralingsgevoeligheid.

De raden vragen ook om de optie “natuurlijke vervanging” d.i. bij einde leven van de analoge meters als optie mee te nemen in de kostenbaten-analyse.

Minimale functionaliteiten van de watermeter

Volgende minimale functionaliteiten worden decretaal vastgelegd:

- Meten en registreren van het volume van het geleverde water
- Communicatie in één of twee richtingen (afhankelijk van het type meter)
- Mogelijkheid tot verwittiging van de exploitant en de abonnee bij vermoeden van een lek in het *huishoudelijk* net
- Mogelijkheid tot verwittiging van de exploitant en de abonnee bij vermoeden van een breuk in het *huishoudelijk* net.
- Detectie van een terugstroom vanuit het *huishoudelijk* net ten gevolge van een niet of slecht werkende terugslagklep

SERV en Minaraad vinden de verwijzing naar het *huishoudelijk net* misleidend. Het wekt de indruk dat enkel huishoudelijke klanten gevat zijn, terwijl dat niet de intentie is van de wetgever. Ze vragen om de tekst van het ontwerpdecreet aan te passen vb. door de zinsnede “achter de water

⁵ Sinds november 2019 is bij Fluvius een ‘overtuigingscel’ opgestart. Wanneer een netgebruiker niet akkoord gaat met een digitale meter, bellen medewerkers de netgebruiker, met de bedoeling naar de netgebruiker te luisteren, hem correct te informeren en hem van het nut van de digitale meter te overtuigen. De eerste resultaten tonen een ‘succesratio’ aan van 77%.

meter” of het “net van de abonnee” of om dit minstens te verduidelijken in de memorie van toelichting.

De functionaliteit om het debiet te beperken of de watertoevoer af te sluiten vanop afstand wordt niet verplicht. De raden onderschrijven dit. Het lijkt hen onverantwoord om de – veel duurdere – type II meters op grote schaal uit te rollen. Ze benadrukken dat de plaatsing van Type II meters geen aanleiding mag geven tot meer afsluitingen of debietsbeperkingen. De voorwaarden bepaald in het LAC decreet en besluit leggen hiervoor de strikte bepalingen vast.

Bescherming persoonsgegevens

SERV en Minaraad vinden het positief dat dit voorontwerp van decreet zich niet beperkt tot de persoonsgegevens gekoppeld aan de uitrol van de digitale watermeter, maar betrekking heeft op alle persoonsgegevens die drinkwaterbedrijven verzamelen via hun klantencontacten. Wat betreft de bescherming van de persoonsgegevens zijn de bepalingen die zijn vastgelegd in het energiedecreet als leidraad genomen. Dit lijkt volgens de raden een goed uitgangspunt. Ze formuleren wel vragen bij de governance van het databeheer (zie verder).

3 Aanbevelingen en aandachtspunten bij een uitrol van digitale watermeters

3.1 Maak van de digitale meter ook een slimme meter

Een digitale meter op zich is nog geen slimme meter. Of een digitale meter ook *slimme* meter wordt, hangt af van wat er met de data gebeurt. Dit geldt zowel voor de drinkwaterbedrijven als voor hun klanten. Volgens SERV en Minaraad zijn er op dit vlak flankerende maatregelen nodig.

Zet in op flankerend beleid via sensibilisering

In het advies Waterschaarste en Droogte benadrukte de SERV al het belang van sensibilisering en het inzetten op gedragsverandering en formuleerde hiervoor concrete suggesties zowel voor huishoudelijke klanten als voor bedrijven. Spaarzaam omgaan met water – niet alleen drinkwater – moet niet enkel in kritieke periodes van schaarste maar op ieder moment. Het gebruik van digitale watermeters kan hiertoe bijdragen. Maar tegelijk met het inzicht in het verbruik blijft het zeer belangrijk om in te zetten op sensibilisering en het aanreiken van tips en tricks om water te besparen en vooral ook welk water voor wat kan gebruikt worden.

Het is belangrijk om adequate informatie te geven over de digitale meter : wat kan hij / wat niet? Hoe worden de gegevens doorgestuurd? Wat gebeurt er met de gegevens? Kan er interferentie zijn met wifi-netwerken? Enz.

Ontsluit data voor de klant op een gebruiksvriendelijke manier

Wil men van de digitale watermeter een instrument maken om mensen bewust te maken van hun waterverbruik dan is het cruciaal om het inzicht in de gegevens zo transparant en gebruiksvriendelijk als mogelijk aan te bieden. Op die manier kunnen klanten ook overtuigd worden van de voordelen van een digitale watermeter.

SERV en Minaraad vragen aan de drinkwaterbedrijven om met de toezichthoudende overheid te bekijken hoe ze op de meest adequate manier feedback kunnen geven aan de klant over de data van zijn digitale watermeter. Dit kan zowel op actieve manier (basisgegevens via factuur, via

website) als passief (op vraag klanten die meer detailinformatie wensen). De verantwoordelijkheid en de concrete uitwerking hiervan ligt bij de drinkwaterbedrijven. De raden suggereren de ontwikkeling van een gebruiksvriendelijke app voor smartphone / tablet / pc die ook meldingen kan sturen ingeval van lek, breuk of terugslag. Deze app wordt best gratis aangeboden bij de plaatsing van de digitale watermeter⁶. Bij het ontsluiten van deze data moet ook aandacht uitgaan naar e-inclusie zodat alle klanten – ook zij die niet over de juiste digitale tools en skills beschikken – de informatie bekomen.

3.2 Bewaak de impact op de waterfactuur

Bouw garanties wat betreft doorrekening van kosten

De drie drinkwaterbedrijven die digitale meters uitrollen rekenen hiervoor geen extra kosten aan op individuele basis. De kosten voor de installatie van de meters zullen doorgerekend worden in de variabele tarieven zoals bepaald in de tariefreguleringsmethodologie. Maar het is heel onduidelijk wat de impact zal zijn op de waterfactuur. Ook hoe de aanrekening zal gebeuren voor de verschillende klantensegmenten (huishoudelijk – niet-huishoudelijk) is onduidelijk.

Het is volgens SERV en Minaraad in ieder geval voorbarig om te stellen dat de uitrol van digitale watermeters geen impact zal hebben op de integrale waterfactuur. De reële impact zal afhangen van de financiële baten voor de drinkwaterbedrijven van een uitrol van digitale meters. De raden vrezen dat een verplichte uitrol van de digitale meters tegen 2030 de waterfactuur zal doen stijgen. Zij vragen uitdrukkelijk dat de Water-Regulator dit streng zou bewaken. De factuur mag volgens SERV en Minaraad niet stijgen tenzij er pertinente maatschappelijke baten kunnen aangetoond worden.

Speciale aandacht moet hierbij uitgaan naar kansarme huishoudens, ook zij die geen recht hebben op het sociaal tarief.

Potentieel op waterbesparing van flexibele tarieven nog onduidelijk

In het kader van een proactief beleid inzake waterschaarste en droogte worden flexibele tarieven als mogelijke maatregel naar voren geschoven. De digitale watermeters maken deze optie mogelijk.

Het besparingspotentieel van flexibele tarieven is echter nog onduidelijk en moet verder onderzocht worden. Ook de socio-economische impact van een flexibele tariefzetting dient nader onderzocht.

Zolang niet alle klanten over digitale meters beschikken zijn flexibele tarieven nog niet aan de orde. Er is dus tijd voor voorbereidend onderzoek. SERV en Minaraad vragen om dit onderzoek tijdig in te plannen en wensen betrokken te worden bij deze studies.

In ieder geval moet bij eventuele flexibele tarieven onderscheid gemaakt worden tussen levensnoodzakelijk (basis)verbruik en luxeverbruik. De betaalbare toegang tot een basishoeveelheid levensnoodzakelijk water moet steeds gegarandeerd blijven voor iedereen.

⁶ Ter info: Flux50 heeft www.maakjemeterslim.be opgezet met toepassingen die op de gebruikerspoort van de digitale meter kunnen worden aangesloten. Bedoeling is gebruikers te overtuigen over de baten en bijkomende mogelijkheden die de digitale energiemeters. Momenteel staan er dertig toepassingen op de site, en dat aantal zal in de komende maanden nog uitbreiden.

3.3 Databeheer

Synergie met uitrol digitale energiemeters is positief

SERV en Minaraad hebben al meermaals aangedrongen om synergiën te zoeken tussen verschillende nutsleveranciers, in concreto drinkwaterbedrijven en energie-bedrijven/netbeheerders (vb. afstemming waterbesparende ingrepen op de renovatiegolf inzake energie-efficiëntie⁷). Ze vinden het dan ook positief dat het voorontwerp van decreet een bepaling bevat met het oog op maximale afstemming te realiseren met distributienetbeheerders voor gas en elektriciteit. Minstens zal onderzocht worden hoe de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens van de digitale watermeters kan gealigneerd worden op die van de digitale energiemeters. De raden beseffen dat gelet op de verschillende timing in uitrol er wellicht weinig synergiën mogelijk zijn in gezamenlijke plaatsing. SERV en Minaraad zien vooral synergiën via samenwerking en het leren van elkaar op het vlak van gegevensbeheer, data-analyse en actieve communicatie naar klanten.

Kies voor één open gegevensstandaard

SERV en Minaraad vinden het belangrijk dat de data die de drinkwaterbedrijven verzamelen en beheren zoveel als mogelijk met respect van de privacy en mededinging open data worden die gratis beschikbaar worden gesteld⁸. Dit is ook belangrijk in het kader van beleidsvoorbereiding. Het kan tevens de marktmacht van de drinkwaterbedrijven beperken.

De raden zijn vanuit die optiek voorstander van één open gegevensstandaard. Ook de WaterRegulator wijst in zijn advies op het belang van één open gegevensstandaard voor de uitwisseling van gegevens door de digitale watermeters en haalt volgende twee voordelen aan voor zo'n open gegevensstandaard:

- Meer vrijheid en transparantie voor de klant in het gebruik van zijn gegevens
- Voorkomt mogelijke extra hinderpalen in de organisatie van de watersector. Dit geldt ook wanneer een exploitant zou veranderen van externe gegevensbeheerder.

SERV en Minaraad wijzen tot slot op het belang van een sterke dataregulering en de nodige capacitybuilding op dat vlak.

⁷ Zie SERV (2020) Advies [Waterschaarste en droogte](#) Brussel, 13 juli 2020 p. 27.

⁸ Zie ook SERV en Minaraad (2017) Advies [Decretale mist over digitale meters](#) Brussel, 2 oktober 2017.

Referenties

- Minaraad (2020) Briefadvies [Strategisch Plan Watervoorziening](#) Brussel, 14 juli 2020.
- SERV (2011) Advies [Kosten-batenanalyse slimme meters](#) Brussel, 1 juni 2011.
- SERV (2012) Advies [Herziene kosten-batenanalyse slimme meters](#) Brussel, 1 maart 2012.
- SERV (2014) Advies [Tarifiering van drinkwater – analyse en aanbevelingen](#) Brussel, 6 juni 2014.
- SERV en Minaraad (2015) Advies [Tariefregulering drinkwater](#) Brussel, 7 september 2015.
- SERV en Minaraad (2017) Advies [Digitale meters tegen de meetlat](#) Brussel, 10 april 2017.
- SERV en Minaraad (2017) Advies [Decretale mist over digitale meters](#) Brussel, 2 oktober 2017.
- SERV (2020) Advies en achtergrondrapport [Waterschaarste en droogte](#) Brussel, 13 juli 2020.
- Vlaams Parlement – [Vraag om uitleg over de actualisering van de kosten-batenanalyse voor de versnelde uitrol van de digitale meters](#) – 2016 (2019-2020).
- Vlaams Parlement – [Vraag om uitleg over de digitale watermeter](#) – 3175 (2019-2020).
- VMM (2017) [Verkenkend onderzoek slimme watermeter](#).
- VMM, VLAKWA en AquaFlanders [Digitale watermeters: webinar en workshops](#) 6 en 12 juni 2020.

ADVIES VAN DE VLAAMSE TOEZICHTCOMMISSIE VOOR DE VERWERKING VAN
PERSOONSGEGEVENS

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2020/52 van 17 november 2020

tekst	voorontwerp van decreet
van	van het Vlaams Parlement
titel	tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018.
roepnaam	(decreet digitale watermeter)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 30 oktober 2020

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad Van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Zuhail Demir, Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, ontvangen door de VTC op 31 oktober 2020;

Gelet op de bespreking op de zitting van 17 november 2020, waarbij beslist werd het dossier verder te behandelen in een schriftelijke procedure;

Brengt op 17 november 2020 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Omgeving (hierna "de aanvrager") verzocht bij mail van 31 oktober 2020 om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een voorontwerp van decreet *tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018*. (hierna "het Ontwerp").

2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp wijzigt het decreet van 18 juli 2003 met het oog op de organisatie van de uitrol en het beheer van digitale watermeters in Vlaanderen, alsook van het beheer en de verwerking van de data die in het kader van deze uitrol verzameld worden. In tweede orde regelt dit ontwerp van decreet eveneens het beheer en de verwerking van de overige data die in het kader van de in dit ontwerpdecreet omschreven activiteiten verzameld worden.
4. De uitrol en het beheer van de digitale watermeter komt tegemoet aan het Zevende Milieuactieprogramma, het algemeen milieuactieprogramma voor de Europese Unie voor de periode tot en met 2020, dat er in het bijzonder naar gestreefd moet worden om te evolueren naar een efficiënter gebruik van onze watervoorraden. Er is ook aansluiting bij de doelstellingen van de Kaderrichtlijn water (EU) 2000/60 en de Drinkwaterrichtlijn (EU) 98/83.
5. Het Vlaams Regeerakkoord (2019-2024) schrijft expliciet voor om op basis van de lopende proefprojecten een **slimme watermeter** uit te rollen. (Dit wordt herhaald in de beleidsnota Omgeving (2019-2024)):

“We leggen de nadruk op waterbesparing, slim watergebruik, het sluiten van waterkringlopen en op gebruik van alternatieve waterbronnen. We voorzien actieve begeleiding en ondersteuning van bedrijven; voor burgers krijgen de drinkwaterbedrijven daar een centrale rol in met resultaatsverbintenissen. Op basis van de lopende proefprojecten rollen we een slimme watermeter uit die ook aan lekdetectie doet en zich automatisch in veiligheid kan stellen om grote lekken te vermijden; daarbij streven we naar maximale afstemming met de slimme energiemeters.”

6. De memorie van toelichting bij het Ontwerp verduidelijkt dat net zoals dit het geval is bij andere sectoren de digitalisering ook in de watersector toeneemt. Door de inzet van innovatieve technieken wordt het meer en meer mogelijk dat de exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk van op afstand de waterlevering aan zijn abonnee kan opvolgen. In de praktijk komt het erop neer dat de aftakking op het openbaar waterdistributienetwerk wordt uitgerust met een digitale watermeter, met sensoren, etc. (verder aangeduid als “middelen”).

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

7. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:
 - abonnees en/of gebruikers van de diensten van de exploitanten;
 - andere personen aangeduid als “betrokkenen” (zie onder luik 5 van dit advies);
 en dat de gegevens onder meer identificatiegegevens, facturatiegegevens en verbruiksgegevens zijn (zie verder onder luik 5 van dit advies).
8. Het gaat dus om de verwerking van **persoonsgegevens**, waaronder mededelingen, en de VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp in lijn ligt met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.
9. De VTC stelt vast dat er een **grondige oefening** werd uitgevoerd om de verwerking van persoonsgegevens een degelijk wettelijk kader te geven. Aan de andere kant lijkt het dat, alhoewel een **risicobenadering** verplicht wordt gemaakt, dat er nog geen (grondige) risico-evaluatie (al dan niet in een gegevensbeschermingsimpactanalyse) is gebeurd. Er is in ieder geval geen spoor van te vinden in het Ontwerp of de memorie van toelichting. De VTC wil daarom een aanzet geven tot de benadering van de problematiek van de verbruiksgegevens.

10. Afhankelijk van de granulariteit van de meetgegevens (voor zover de VTC weet, is die wel minder fijn dan bij gas- en elektriciteitsverbruik), bieden verbruiksgegevens potentieel volgende informatie over de betrokkenen¹:
- over aanwezigheid van personen op de plaats waarvan het gebruik gemeten wordt. In die zin vormen ze ook locatiegegevens;
 - over het aantal bewoners;
 - over de leefgewoonten (wanneer baden, wassen...);
 - zoals in het Ontwerp vermeld: informatie in het kader van eventuele fraude (zie verder);
 - bij de vorige punten aansluitend: over eventuele leegstand en onder- of overbewoning.
11. Bovendien is er ook sprake van financiële gegevens die beschouwd worden als “gevoelige gegevens of gegevens van zeer persoonlijke aard”². Ook bepaalde gegevens m.b.t. sociaal tarief en openbare dienstverplichtingen, die kwetsbare doelgroepen betreffen, kunnen onder die soort gegevens vallen.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

12. Artikel 4 biedt de exploitant een rechtsgrond om de aftakking uit te rusten met onderdelen die een aantal relevante functionaliteiten in het kader van deze digitalisering mogelijk maken.
13. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG (zie ook onder deel 5) en voor sommige verwerkingen in artikel 9 en eventueel in artikel 10 AVG, en dat de in randnummer 12 opgesomde elementen in de regelgeving opgenomen worden³.
14. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁴
15. De VTC onderlijnt in het bijzonder artikel 6.3 van de AVG dat – samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet- voorschrijft dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1, punt c)⁵ of punt e)⁶ van de AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:
- het doel van de verwerking;
 - de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens. Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);

¹ “betrokkenen” in de zin van artikel 4, 1), AVG.

² Zie richtsnoeren van de Groep Gegevensbescherming Artikel 29 van 4 oktober 2017 over de Gegevensbeschermingseffectbeoordeling (p 11 punt 4). <https://overheid.vlaanderen.be/richtsnoeren-voor-gegevensbeschermingseffectbeoordelingen-wp29>

³ Minstens in de Memorie van Toelichting had moeten verduidelijkt worden welke rechtvaardigingsgrond de opstellers inroepen.

⁴ Zie DEGRAVE, E., *"L'e-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v. (zie o.m.: EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000); Zie ook enkele arresten van het Grondwettelijk Hof: Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015 (p. 63), Arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017 (p. 17) en Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018 (p. 26). Zie ook SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116.

⁵ “c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;”

⁶ “e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;”

⁷ Zie artikel 5.1.c), AVG.

- de betrokkenen;
 - de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
 - de opslagperioden⁸;
 - de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n)⁹.
16. De VTC constateert alvast dat uit de, zoals al aangegeven redelijk goed uitgewerkte tekst van het Ontwerp kan afgeleid worden
- wat het doeleinde is van de vooropgestelde verwerkingen;
 - wie de betrokkenen zijn: de abonnees (zie echter ook onder luik 5);
 - aan wie de gegevens worden verstrekt.
17. De andere aspecten die in randnummer 14 worden opgesomd, komen slechts zeer impliciet aan bod (categorieën van betrokkenen; bewaartermijnen – zie onderdeel 4 van dit advies). Bijkomende aanvullingen en preciseringen dringen zich dan ook op. Hierbij moet er op gelet worden dat in een eventueel uitvoeringsbesluit (mits delegatie aan de Vlaamse Regering) verdere modaliteiten kunnen worden bepaald, maar dat de essentie in het decreet zelf moet worden opgenomen, wat nu nog niet het geval is. De VTC verwijst naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake delegatie door de wetgever¹⁰.
18. De VTC wijst erop dat er mogelijk ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in 10, AVG, namelijk de gegevens die kunnen gebruikt worden bij het sanctioneren van fraude.
19. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6, AVG – en dat de in randnummer 14 opgesomde elementen in de regelgeving opgenomen worden¹¹.
20. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikel 10 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van artikel 10, §2, WVG dat aangeeft welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
21. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling.

⁸ Zie ook artikel 5.1.e), AVG.

⁹ Als er male verantwoordelijken voor de verwerking zouden aangeduid worden, dient desgevallend ook rekening gehouden te worden met artikel 26 van de AVG, dat de verplichting oplegt om tussen gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken in een onderlinge contractuele regeling te voorzien waarin hun respectieve verantwoordelijkheden worden vastgelegd. Het dient in elk geval voor elke verwerking duidelijk te zijn welke actor(en) als verwerkingsverantwoordelijke(n) optreden.

¹⁰ bv. GwH nr. 166/2011, 10 november 2011, overw. B.43.3 e.v.

¹¹ Minstens in de Memorie van Toelichting had moeten en moet verduidelijkt worden welke rechtvaardigingsgrond de opstellers invoeren.

3. Verantwoording

22. Artikel 4, 7), AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
23. In het Ontwerp wordt dit expliciet geregeld. Volgende instanties worden als verwerkingsverantwoordelijken aangeduid:
- de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk (artikel 6);
 - de overheden die de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens verwerken waartoe ze via de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk conform artikel 2.7.1, §3, eerste lid, 2°, toegang hebben (artikel 10);
 - de instellingen en de rechtspersonen die de technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens verwerken waartoe ze via de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk conform artikel 2.7.1, §3,¹² 2° en 3° toegang hebben (artikel 11);
24. Wat de twee laatste categorieën betreft, zijn de ontvangers van de gegevens onduidelijk en veel te ruim gedefinieerd. Het is de VTC, en dan waarschijnlijk ook de betrokkenen niet duidelijk om welke instellingen het gaat. De memorie van toelichting brengt ook geen verduidelijking. Bovendien worden hiermee de doeleinden van de verwerking van persoonsgegevens ook weer onbepaald.
25. De AVG legt de aanstelling van een functionaris voor de gegevensbescherming (artikel 37 AVG)¹³ op als ook het e-govdecreet.
26. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verantwoordelijken voor de verwerking moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordelingen** (GEB - artikel 35 AVG)¹⁴ al dan niet noodzakelijk zijn. Het is volgens de VTC in ieder geval aangewezen om dit op een overkoepelend niveau uit te voeren.

4. Doelbinding

27. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
28. De doeleinden voor de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk worden opgesomd in artikel 6 van het Ontwerp. Er wordt uitdrukkelijk vermeld dat de lijst limitatief is. De doeleinden zijn:

1° het beheer en het onderhoud van het openbaar waterdistributienetwerk;

¹² Hier ontbreekt een verwijzing naar het eerste lid.

¹³ Voor richtlijnen hierover, zie:

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/themadossier-functionaris-voor-gegevensbescherming>

- Aanbeveling nr. 04/2017 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna "CBPL")

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_04_2017_0.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 243)

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp243rev01_nl.pdf)

¹⁴ Voor richtlijnen over, zie:

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-0>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2018.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248)

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp248%20rev.01_nl.pdf)

- 2° de bewaking van de kwaliteit van het geleverde water;
 - 3° het beheer en het onderhoud van het watermeterpark;
 - 4° de keuze van de meetinrichting;
 - 5° de validatie van de waterafname;
 - 6° de facturatie;
 - 7° de fraudebestrijding;
 - 8° het klantbeheer;
 - 9° het vervullen van de openbare dienstverplichtingen;
 - 10° het vervullen van de saneringsplicht.
29. De VTC is van oordeel dat de doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn, behalve het doeleinde fraudebestrijding omdat het kader van die fraudebestrijding niet omschreven wordt. Geldt dit alleen voor de diensten van de exploitanten of gaat dit ruimer? De VTC beveelt aan om dit beperkend te doen.
30. In het nieuwe artikel 2.7.1., §4, wordt in het vierde lid het eventuele commerciële gebruik geregeld door de exploitant of een derde partij. Daarbij wordt bepaald dat toestemming van de abonnee steeds nodig is:
- “§4. In deze paragraaf wordt verstaan onder toestemming van de betrokkene: de toestemming van de betrokkene, vermeld in artikel 4, 11), van de algemene verordening gegevensbescherming.*
- Alleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene kan de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens voor commerciële doeleinden gebruiken.*
- Alleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene kan de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens doorgeven aan derden voor gebruik door die derden voor commerciële doeleinden, met inbegrip van datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming.*
- De toestemmingen, vermeld in het tweede en het derde lid, zijn afzonderlijke toestemmingen die allebei verleend moeten worden. Betrokkenen kunnen hun toestemming op ieder moment intrekken. Het intrekken van de toestemming laat de rechtmatigheid van de verwerking op basis van de toestemming vóór de intrekking daarvan, onverlet.*
31. De VTC wijst erop dat de verwijzing naar artikel 4, 11), AVG, ook inhoudt dat het om een geïnformeerde toestemming moet gaan.
32. Voor de andere verantwoordelijken wordt het doel van de verwerking bepaald in respectievelijk artikel 10 van het Ontwerp voor de overheden met het oog op de uitoefening van taken die hen worden opgelegd door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie en artikel 11 van het Ontwerp voor de instellingen en rechtspersonen met het oog op het vervullen van de opdrachten van algemeen belang die hen zijn toevertrouwd door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.
33. Ook in het nieuwe artikel 2.7.1, toegevoegd aan het decreet door artikel 6 van het Ontwerp, worden de doeleinden van de verwerking door de ontvangers zeer ruim bepaald. Daarbij wordt ook wetenschappelijk onderzoek vermeld, maar dat kan dan volgens het Ontwerp enkel op basis van geanonimiseerde gegevens, die als dusdanig geen persoonsgegevens meer zijn.
34. Al zijn dit bepalingen die de ontvangers van de persoonsgegevens op hun plichten wijzen, toch zijn dit volgens de VTC te veel *catch all* bepalingen. Ze hebben daarom ook weinig zin. De doelstellingen en ontvangers zouden moeten gepreciseerd worden, eventueel in een besluit van de Vlaamse Regering.
35. In het kader van protocollen op basis van artikel 8 van het e-govdecreet, zal de verenigbaarheid van de doeleinden verder moeten onderzocht worden.

5. Minimale gegevensverwerking

36. Volgens artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
37. Dit principe wordt overgenomen in het nieuwe artikel 2.7.1., §3, laatste lid, (artikel 6 van het Ontwerp) waar het volgende gesteld wordt voor de data die de exploitant aan de andere partijen ter beschikking stelt:

“De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verleent de partijen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 4°, alleen toegang tot die gegevens die strikt noodzakelijk zijn om hun gegevensvraag in te vullen of hun respectieve taken uit te oefenen. Die gegevens zijn toereikend, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt worden.”

38. De categorieën van **betrokkenen** worden onvoldoende aangegeven. De VTC raadt aan om dit te preciseren en daarbij ook te denken aan andere bewoners/verbruikers dan alleen de abonnee. De term “betrokkenen” wordt gebruikt, maar het is niet duidelijk woe daarmee bedoeld worden.
39. De VTC stelt vast dat wat de voorliggende regeling betreft, de **categorieën van gegevens** niet voldoende zijn aangeduid. Er wordt in artikel 6 enkel aangegeven dat de technische gegevens, de relationele gegevens (zie nieuwe definities) en de meetgegevens die verzameld worden in het kader van in dat artikel opgesomde taken, ook persoonsgegevens kunnen zijn.
40. In het Ontwerp wordt specifiek de **doorgifte of mededeling** geregeld van gegevens. Voor wat persoonsgegevens betreft zal rekening moeten gehouden worden met het nieuwe artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor gegevensuitwisselingen tussen instanties. In de mate dat de exploitanten van de openbare waterdistributienetwerken onder de definitie van instantie in het e-govdecreet vallen¹⁵, moet voor systematische gegevensstromen met hen dus een protocol worden gesloten.
41. Zoals hiervoor gezegd werd er een decretale basis voor deze uitwisseling gecreëerd, maar is die te vaag.
42. In artikel 12 van het Ontwerp wordt aan de Vlaams Regering de mogelijkheid gegeven om, om de transparantie ten aanzien van de betrokkenen te garanderen en misbruik van die gegevens zoveel mogelijk te voorkomen, in overleg met de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk, de nadere procedures en modaliteiten bepalen die betrekking kunnen hebben op:
- welke informatie bijkomend moet ontsloten worden;
 - op welke manier die bijkomende informatie ter beschikking gesteld moet worden en aan wie.
43. Deze bepaling roept bij VTC vragen op. Dat een en ander in een besluit van de Vlaamse Regering wordt opgenomen, zorgt inderdaad voor transparantie. Maar hier wordt ook de deur opengezet voor het doorgeven van meer informatie, zonder de richting aan te geven of beperkingen te stellen. De memorie van toelichting benadrukt het aspect transparantie, maar geeft verder geen verduidelijking.
44. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
45. Wat de **bewaartermijn** van de gegevens betreft, wordt in artikel 12 dat transparantieverplichtingen oplegt (zie verder) het volgende bepaald:

¹⁵ Bijvoorbeeld als (werkmaatschappij van) een intergemeentelijk samenwerkingsverband.

“de voormelde partijen brengen de betrokkenen op de hoogte van de periode waarin hun persoonsgegevens zullen worden opgeslagen of, als dat niet mogelijk is, de criteria om die termijn te bepalen.”

46. In het licht van artikel 6.3 van de AVG, adviseert de VTC om in het Ontwerp (of minstens in een uitvoeringsbesluit) de maximale bewaartermijn(en) van de met het oog op de onderscheiden doeleinden voor deze verwerking van persoonsgegevens te voorzien, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn(en) te bepalen. Dit volledig overlaten aan de individuele exploitanten is zeker niet voldoende.

6. Juistheid

47. De AVG bepaalt in artikel 5, 1, d), dat de persoonsgegevens juist moeten zijn en zo nodig worden geactualiseerd; alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om de persoonsgegevens die, gelet op de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, onjuist zijn, onverwijld te wissen of te rectificeren.
48. Het artikel 6 (nieuw artikel 2.7.1, §1, eerste lid) van het Ontwerp speelt hierop in, al gaat het de opstellers van het Ontwerp over meer dan alleen de persoonsgegevens:

“Art. 2.7.1. §1. De exploitanten beheren, verwerken, beveiligen en bewaren de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens uit de volgende activiteiten en zorgen voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid van die gegevens:[...]”

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

49. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene die in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en die in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
50. In het Ontwerp werd opvallend veel aandacht besteed aan transparantie voor de betrokkenen (minus wat hoger werd gesteld). Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat de gegevens nu vanop afstand zullen uitgelezen worden (wat op zich minder transparant is) en dat het om meer informatie gaat (wat niet voor alle betrokkenen vanzelf duidelijk is of weerstand kan oproepen). In artikel 12 wordt van de exploitanten gevraagd om de abonnees en (andere) betrokkenen te informeren en te adviseren over de werking van de digitale watermeter en over de verwerking van persoonsgegevens en hun rechten daarbij.
51. Er wordt uitdrukkelijk opgelegd dat als de voormelde partijen gebruikmaken van onderzoekstechnieken, zoals datamining, profilering¹⁶ en geautomatiseerde besluitvorming, ze dat uitdrukkelijk vermelden en dat ze informatie geven over de gebruikte methodologie.
52. De VTC wijst erop dat artikel 13, 14 en 15 van de AVG op dit punt nog ruimere transparantie-eisen bevatten¹⁷. Bovendien is artikel 22, AVG in geval van geautomatiseerde besluitvorming ook van toepassing en zijn er bijzondere rechtvaardigingsgronden vereist.
53. De VTC beoordeelt in het algemeen de transparantieregeling wel positief.

¹⁶ In artikel 4, 4), AVG gedefinieerd als: “elke vorm van geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens waarbij aan de hand van persoonsgegevens bepaalde persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon worden geëvalueerd, met name met de bedoeling zijn beroepsprestaties, economische situatie, gezondheid, persoonlijke voorkeuren, interesses, betrouwbaarheid, gedrag, locatie of verplaatsingen te analyseren of te voorspellen;”

¹⁷ “het bestaan van geautomatiseerde besluitvorming, met inbegrip van de in artikel 22, leden 1 en 4, bedoelde profilering, en, ten minste in die gevallen, nuttige informatie over de onderliggende logica, alsmede het belang en de verwachte gevolgen van die verwerking voor de betrokkene.”

54. Wat de rechten van betrokkenen betreft, wordt in artikel 7 van het Ontwerp (nieuw artikel 2.7.2.) het zelfbeschikkingsrecht bevestigd:

“Art. 2.7.2. De betrokkenen behouden de zeggenschap over hun persoonsgegevens conform de diverse rechten en plichten die de wetgever of decreetgever voorziet, tenzij op basis van de gevallen en onder de voorwaarden en waarborgen, bepaald door of krachtens wet of decreet.”

55. Wat dan concreter de uitoefening van de rechten van de betrokkenen betreft, wordt er in artikel 13 van het Ontwerp rekening gehouden met de mogelijkheid van een aansprakelijkheidsvordering:

“Art. 2.7.8. Onverminderd de toepassing van artikel 82 van de algemene verordening gegevensbescherming is de exploitant aan de betrokkene een vergoeding verschuldigd van de schade die de betrokkene lijdt als gevolg van een inbreuk in verband met de persoonsgegevens die de exploitant conform artikel 2.7.1 van dit decreet, beheert, valideert en bewaart. De betrokkene hoeft daarvoor alleen de schade en het oorzakelijk verband tussen de inbreuk en de schade te bewijzen.

De exploitant wordt in de rechten van de betrokkene gesteld ten opzichte van de veroorzaker van de inbreuk, voor de vergoeding die hij heeft betaald met toepassing van dit decreet.”

56. De memorie stelt dit als volgt voor:

“Dit artikel neemt een schadevergoedingsplicht op in geval er een inbreuk is door de drinkwaterexploitanten op de bepalingen die de gegevensbescherming moeten garanderen. De drinkwaterexploitanten zullen de schadelijders moeten vergoeden.

Wanneer de inbreuk door een derde veroorzaakt is, kan de drinkwaterexploitant in de plaats gesteld worden van de schadelijder ten aanzien van de veroorzaker.”

57. Aangezien een “inbreuk in verband met de persoonsgegevens” een definitie heeft in de AVG¹⁸, wordt voor de duidelijkheid best naar die definitie verwezen. Als er een andere betekenis gewenst is, zoals in de memorie wordt aangegeven, zal het anders moeten verwoord worden.

8. Beveiligingsmaatregelen

58. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
59. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens niet duidelijk afgebakend zijn en het mogelijk delicate gegevens betreft (zie onder luik 1 van dit advies) een bijzondere aandacht vereist is voor informatieveiligheid.
60. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹⁹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen²⁰ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De

¹⁸ Artikel 4, 12), AVG : „inbreuk in verband met persoonsgegevens”: een inbreuk op de beveiliging die per ongeluk of op onrechtmatige wijze leidt tot de vernietiging, het verlies, de wijziging of de ongeoorloofde verstrekking van of de ongeoorloofde toegang tot doorgezonden, opgeslagen of anderszins verwerkte gegevens;”

¹⁹ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2013_0.pdf)

²⁰ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/referentiemaatregelen_voor_de_beveiliging_van_elke_verwerking_van_persoonsgegevens_0.pdf)

- VTC onderstreept ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer²¹ en een logging van de toegangen zodat men kan controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom²².
61. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken diensten expliciet op te leggen, dan moet zij dat wel in haar besluit of bijvoorbeeld een omzendbrief doen.
62. In geval beroep wordt gedaan op een verwerker dan wijst de VTC op volgende vereisten:
- sluiten van een verwerkersovereenkomst;
 - aanstellen van een DPO door de verwerker;
 - aanwijzen van categorieën personen die toegang hebben en lijst bijhouden.
63. Zo er gedacht wordt aan het gebruik van (publieke) cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen in dat verband²³.
64. In het Ontwerp wordt in artikel 12 aan de partijen die de data van de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk ontvangen, opgelegd om een continu risicobeheersingssysteem op voor de waarschijnlijkheid en de ernst van de uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen in te stellen. Aan de Vlaamse Regering wordt opgedragen (in artikel 12, laatste lid) om de uniforme voorwaarden voor het risicobeheersingssysteem bepalen.
65. De VTC beoordeelt het positief dat hier naar eenvormigheid wordt gezocht.

III. BESLUIT

66. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- de correcte rechtsgrond aangeven, eventueel in de Memorie van Toelichting (luik 2);
 - de ontvangers van de gegevens en de doelstellingen waarvoor ze de gegevens mogen gebruiken preciezer bepalen (luik 3 en 4);
 - het kader van die fraudebestrijding als doelstelling nader bepalen (luik 4);
 - de betrokkenen bepalen (luik 5)
 - de categorieën van gegevens bepalen (luik 5);
 - artikel 12 van het Ontwerp herformuleren (luik 5);
 - een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uit te voeren zo dat nog niet gebeurd is.

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2020-12-01 08:31:42 +00:00
Reden: Ik keur dit document goed

²¹ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf)

Verscheidene instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

²² *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

²³ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

VOORONTWERP VAN DECREET
van 3 december 2021

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In titel II van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt het opschrift van hoofdstuk I vervangen door wat volgt:

“Hoofdstuk I. Doelstellingen, definities en verwerking van persoonsgegevens”.

Art. 3. In artikel 2.1.2 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 3° wordt vervangen door:

“aftakking: het geheel van leidingen en apparatuur, gebruikt voor de watervoorziening van een onroerend goed dat door de exploitant wordt aangelegd vanaf de distributieleiding tot aan een huishoudelijk leidingnet;”;

2° er worden een punt 3°/1 tot en met 3°/3 ingevoegd, die luiden als volgt:

“3°/1 algemene verordening gegevensbescherming: de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
3°/2 analoge watermeter: een watermeter die geen digitale watermeter is;

3°/3 betrokkene: de betrokkene, vermeld in artikel 4, 1), van de algemene verordening gegevensbescherming, met inbegrip van de abonnee en gebruikers andere dan de abonnee;”;

3° er wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“5°/1 digitale watermeter: een watermeter die uitgerust is met een eenrichtingscommunicatiemiddel of een tweerichtingscommunicatiemiddel, dat ervoor zorgt dat de gegevens niet alleen lokaal, maar ook op afstand uitgelezen kunnen worden, en die in staat is gegevens lokaal of van op afstand te ontvangen;”;

4° punt 13° wordt vervangen door:

“13° grens tussen het openbaar of privaat waterdistributienetwerk en het huishoudelijk leidingnet: de grens tussen het openbaar of privaat waterdistributienetwerk en het huishoudelijk leidingnet bevindt zich stroomafwaarts onmiddellijk na de aftakking of, indien een gedeelte van de aftakking eigendom is van de abonnee, op het punt waar het eigendomsrecht van de abonnee aanvangt;”;

5° er wordt een punt 20°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“20°/1 meetgegevens: de gegevens die verkregen worden door of gebaseerd zijn op een telling of een meting met een watermeter of een meting met een onderdeel van de aftakking;”;

6° er wordt een punt 21°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“21°/1 persoonsgegevens: de persoonsgegevens, vermeld in artikel 4, 1), van de algemene verordening gegevensbescherming;”;

7° er wordt een punt 22°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“22°/1 relationele gegevens: de gegevens die betrekking hebben op de relatie tussen de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk en de abonnee of de betrokkene, voor zover de verwerking ervan noodzakelijk is voor de invulling van de activiteiten, de doelstellingen en verplichtingen van de exploitanten vermeld in dit decreet;”;

8° er wordt een punt 23°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“23°/1 technische gegevens: de gegevens en specificaties van technische aard die geen meetgegevens of relationele gegevens zijn, voor zover de verwerking ervan noodzakelijk is voor de invulling van de activiteiten de doelstellingen en verplichtingen van de exploitanten vermeld in dit decreet;”;

9° er worden een punt 29°/1 en een punt 29°/2 ingevoegd, die luiden als volgt:

“29°/1 verwerker: de verwerker, vermeld in artikel 4, 8), van de algemene verordening gegevensbescherming;

29°/2 verwerkingsverantwoordelijke: de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming;”;

10° aan punt 35° wordt de zin “Een watermeter kan een analoge of een digitale watermeter zijn.” toegevoegd.

Art. 4. In artikel 2.2.2 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§1/1. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan beslissen om de aftakking uit te rusten met onderdelen die onder andere de volgende functionaliteiten mogelijk maken:

- 1° het waterverbruik op afstand opvolgen en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk waarschuwen bij afwijkend waterverbruik of terugstroom;
- 2° het debiet op afstand opvolgen en instellen en op afstand de toegang tot het openbaar waterdistributienetwerk verlenen en onderbreken;
- 3° de omgevingstemperatuur meten op de plaats waar de watermeter zich bevindt en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk waarschuwen als er een risico is dat de leidingen bevriezen;
- 4° toezicht houden op de kwaliteit van het geleverde water;
- 5° meten van de waterdruk op het afleverpunt.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan beslissen om naast de functionaliteiten, vermeld in het eerste lid, nog andere functionaliteiten ter beschikking te stellen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de opbouw, de onderdelen, de functionaliteiten en de financiering van de aftakking.

De functionaliteiten van de onderdelen van de aftakking zijn verplicht te aanvaarden door de abonnee.”;

2° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk plaatst waar technisch mogelijk, uiterlijk op 31 december 2030, een digitale watermeter in alle aftakkingen.

De digitale watermeter beschikt minstens over al de volgende functionaliteiten:

- 1° hij kan het volume van het geleverde water meten, tonen en registreren en de meetgegevens in de vorm van een open standaard hetzij rechtstreeks, hetzij via een portaal ter beschikking stellen van de abonnee;
- 2° hij kan op afstand in een of twee richtingen communiceren met de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk;

- 3° hij maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk te verwittigen bij een vermoeden van een lek in het huishoudelijk leidingnet;
- 4° hij maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk te waarschuwen bij een vermoeden van een breuk in het huishoudelijk leidingnet;
- 5° hij kan een terugstroom vanuit het huishoudelijk leidingnet ten gevolge van een niet of slecht werkende terugslagklep detecteren en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk daarvan verwittigen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen of aanvullen met betrekking tot het eerste en tweede lid, die betrekking hebben op:

- 1° de timing en de prioritering voor de plaatsing en de financiering van een digitale watermeter;
- 2° de functionaliteiten van de digitale meter;
- 3° modaliteiten voor uitzonderingen op het plaatsen een digitale watermeter.

In het belang van de abonnee stemt de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de invulling van zijn verplichtingen in deze paragraaf maximaal af met de distributienetbeheerder voor elektriciteit en gas, aangeduid voor het gebied in kwestie. De exploitant onderzoekt daarbij minstens tegen uiterlijk 31 december 2022 hoe de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van een digitale watermeter afgestemd kan worden op de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van de digitale energiemeter, vermeld in artikel 4.1.22/2 tot en met 4.1.22/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.”.

Art. 5. Aan titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt een hoofdstuk VII toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens”.

Art. 6. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hoofdstuk VII, toegevoegd bij artikel 5, een artikel 2.7.1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.1. §1. De exploitanten beheren, verwerken, beveiligen en bewaren de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens uit de volgende activiteiten en zorgen voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid van die gegevens:

- 1° de keuring van het huishoudelijk leidingnet, de systemen voor de winning, opvang, behandeling en afvoer van tweedecircuitwater en het leidingnet voor tweedecircuitwater en de inspectie van die leidingnetten en systemen, vermeld in artikel 2.2.1;
- 2° de controles van het water aan de kranen, die gewoonlijk worden aangewend voor water bestemd voor menselijke consumptie door de gebruiker, van het huishoudelijk leidingnet, van de aftakking, van de watermeter en van de aansluiting, vermeld in artikel 2.4.1, §1;
- 3° de inventarisatie-, controle- en onderhoudstaken bij de gebruikers van de diensten van de exploitanten voor de opvang, het gebruik, de afvoer en

- de zuivering van het aan de abonnees verstrekte water bestemd voor menselijke consumptie, hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en gerecupereerd afvalwater, inclusief de daarvoor aangewende infrastructuur, vermeld in artikel 2.4.1, §2;
- 4° de invulling van de saneringsplicht, vermeld in artikel 2.3.5;
- 5° de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen, vermeld in artikel 2.5.1.1, §1 en §2.

De technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens, vermeld in het eerste lid, kunnen ook persoonsgegevens zijn.

§2. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verwerkt de gegevens, vermeld in paragraaf 1, met de volgende doelstellingen:

- 1° het beheer en het onderhoud van het openbaar waterdistributienetwerk;
- 2° de bewaking van de kwaliteit van het geleverde water;
- 3° het beheer en het onderhoud van het watermeterpark;
- 4° de keuze van de meetinrichting;
- 5° de validatie van de waterafname;
- 6° de facturatie;
- 7° de fraudebestrijding met name de bestrijding van fraude jegens de exploitant, zoals waterdiefstal, frauduleuze verbindingen en manipulatie van de watermeter en/of de kraan, met het oogmerk de exploitant te schaden;
- 8° het klantbeheer;
- 9° het vervullen van de openbare dienstverplichtingen;
- 10° het vervullen van de saneringsplicht.

§3. Met inachtneming van het tweede lid heeft de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de volgende verplichtingen:

- 1° de nodige gegevens aan de abonnees en de betrokkenen verstrekken;
- 2° aan overheden de gegevens te verstrekken die ze gerechtigd zijn te ontvangen vanwege de exploitant uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie en voor de doeleinden bepaald in de betreffende wet, het betreffende decreet of de betreffende ordonnantie;
- 3° aan instellingen en rechtspersonen de gegevens te verstrekken die ze gerechtigd zijn te ontvangen vanwege de exploitant uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie en voor de doeleinden bepaald in de betreffende wet, het betreffende decreet of de betreffende ordonnantie;
- 4° geanonimiseerde gegevens voor wetenschappelijk onderzoek verstrekken.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verleent de partijen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 4°, alleen toegang tot die gegevens die strikt noodzakelijk zijn om hun gegevensvraag in te vullen of hun respectieve taken uit te oefenen. Die gegevens zijn toereikend, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt worden.

§4. In deze paragraaf wordt verstaan onder toestemming van de betrokkene: de toestemming van de betrokkene, vermeld in artikel 4, 11), van de algemene verordening gegevensbescherming.

Alleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene kan de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens voor commerciële doeleinden gebruiken.

Alleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene kan de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens doorgeven aan derden voor gebruik door die derden voor commerciële doeleinden, met inbegrip van datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming.

De toestemmingen, vermeld in het tweede en het derde lid, zijn afzonderlijke toestemmingen die allebei verleend moeten worden. Betrokkenen kunnen hun toestemming op ieder moment intrekken. Het intrekken van de toestemming laat de rechtmatigheid van de verwerking op basis van de toestemming vóór de intrekking daarvan, onverlet.

§5. Voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de doelstellingen, vermeld in paragraaf 2, is de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de verwerkingsverantwoordelijke. De exploitant bewaart persoonsgegevens zolang als strikt noodzakelijk voor het voldoen van de activiteiten, doelstellingen en verplichtingen vermeld in dit decreet.”.

Art. 7. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.2. De betrokkenen behouden de zeggenschap over hun persoonsgegevens conform de diverse rechten en plichten die de wetgever of decreetgever voorziet, tenzij op basis van de gevallen en onder de voorwaarden en waarborgen, bepaald door of krachtens wet of decreet.”.

Art. 8. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.3 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.3. Rekening houdend met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten en rekening houdend met de aard, de omvang, de context en de verwerkingsdoeleinden en de qua waarschijnlijkheid en ernst uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van personen, treffen de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk en zijn verwerkers passende technische en organisatorische maatregelen om een op het risico afgestemd beveiligingsniveau van de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens te waarborgen.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk en zijn verwerkers treffen maatregelen om ervoor te zorgen dat iedere natuurlijke persoon die handelt onder het gezag van de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk of van een verwerker en die toegang heeft tot de technische gegevens, de relationele gegevens of de meetgegevens, die gegevens

alleen in opdracht van de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verwerkt.”.

Art. 9. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.4 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.4. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan een beroep doen op derden voor de activiteiten, vermeld in artikel 2.7.1, §1.

Voor de verwerking van persoonsgegevens is de derde aan wie de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de activiteiten, vermeld in artikel 2.7.1, §1, uitbestedt, de verwerker.

De derde aan wie de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bepaalde activiteiten als vermeld artikel 2.7.1, §1, uitbestedt, verwerkt de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens uitsluitend op basis van de schriftelijke instructies van de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk. De voormelde derde kan de technische gegevens, de relationele gegevens of de meetgegevens niet voor eigen doeleinden gebruiken en kan ze niet gebruiken om commerciële diensten aan te bieden.

Als de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk bepaalde activiteiten als vermeld in artikel 2.7.1, §1, uitbestedt, leeft de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de bepalingen van de algemene verordening gegevensbescherming na, met inbegrip van de bepalingen over het beroep op verwerkers.”.

Art. 10. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.5 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.5. De overheden verwerken de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens waartoe ze via de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk conform artikel 2.7.1, §3, eerste lid, 2°, toegang hebben, uitsluitend met het oog op het verwezenlijken van de doeleinden bepaald door of krachtens de wet, het decreet of de ordonnantie die de betreffende overheid toegang verleent tot de betreffende gegevens.

De overheden zijn de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de doeleinden, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 11. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.6 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.6. De instellingen en de rechtspersonen verwerken technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens waartoe ze via de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk conform artikel 2.7.1, §3, 2° en 3° toegang hebben, uitsluitend met het oog op het verwezenlijken van de

doeleinden bepaald door of krachtens de wet, het decreet of de ordonnantie die de betreffende overheid toegang verleent tot de betreffende gegevens.

De instellingen en de rechtspersonen zijn de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de doeleinden, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 12. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.7 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.7. Bij de uitoefening van de activiteiten conform artikel 2.7.1, §1, eerste lid van dit decreet, zorgt de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk ervoor dat de abonnee en in voorkomend geval de betrokkene voldoende geïnformeerd en geadviseerd worden over:

- 1° de verplichte informatie over de verwerking van hun persoonsgegevens die op grond van de algemene verordening gegevensbescherming verstrekt moet worden, met inbegrip van informatie in verband met de rechten van de betrokkene;
- 2° in geval van een digitale watermeter, het volledige potentieel dat de digitale watermeter heeft, over het gebruik van de gegevens van de digitale watermeter en over de mogelijkheid om hun waterverbruik te controleren.

De partijen, vermeld in artikel 2.7.1, §3, eerste lid, 2°, en 3°, stellen een continu risicobeheersingssysteem op voor de waarschijnlijkheid en de ernst van de uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. De voormelde partijen brengen de betrokkenen op de hoogte van de periode waarin hun persoonsgegevens zullen worden opgeslagen of, als dat niet mogelijk is, de criteria om die termijn te bepalen. Als de voormelde partijen gebruikmaken van onderzoekstechnieken, zoals datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming, vermelden ze dat uitdrukkelijk en geven ze informatie over de gebruikte methodologie.

De Vlaamse Regering kan, om de transparantie ten aanzien van de betrokkenen te garanderen en misbruik van die gegevens zoveel mogelijk te voorkomen, in overleg met de exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk, de nadere procedures en modaliteiten bepalen die betrekking kunnen hebben op:

- 1° welke informatie bijkomend moet ontsloten worden;
- 2° op welke manier die bijkomende informatie ter beschikking gesteld moet worden en aan wie.

De Vlaamse Regering bepaalt de uniforme voorwaarden voor het risicobeheersingssysteem, vermeld in het tweede lid.”.

Art. 13. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hetzelfde hoofdstuk VII een artikel 2.7.8 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.8. Onverminderd de toepassing van artikel 82 van de algemene verordening gegevensbescherming is de exploitant aan de betrokkene een vergoeding verschuldigd van de schade die de betrokkene lijdt als gevolg van een inbreuk in verband met de persoonsgegevens die de exploitant conform artikel 2.7.1 van dit decreet, beheert, valideert en bewaart. De betrokkene hoeft daarvoor alleen de schade en het oorzakelijk verband tussen de inbreuk en de schade te bewijzen.

De exploitant wordt in de rechten van de betrokkene gesteld ten opzichte van de veroorzaker van de inbreuk, voor de vergoeding die hij heeft betaald met toepassing van dit artikel.”.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 70.646/1
van 9 februari 2022

over

een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest ‘tot
wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het
integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018’

Op 7 december 2021 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 3 februari 2022. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wouter PAS en Inge VOS, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur-afdelingshoofd.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 9 februari 2022.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. De wijzigingen die het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet beoogt aan te brengen in het decreet van 18 juli 2003 ‘betreffende het integraal waterbeleid’, gecoördineerd op 15 juni 2018, zijn van tweeërlei aard.

Enerzijds worden ermee de uitrol en het beheer van digitale watermeters georganiseerd (artikelen 3 en 4). Anderzijds worden het beheer en de verwerking van de gegevens die in het kader van de in het decreet bedoelde activiteiten verzameld worden, geregeld (artikelen 3 en 5 tot 13).

VORMVEREISTEN

3. Alle adviezen die met betrekking tot het ontworpen decreet werden uitgebracht dateren van september, oktober of november 2020.

In dat verband brengt de afdeling Wetgeving in herinnering dat de op de overheid rustende wettelijke verplichting om bepaalde adviezen in te winnen in essentie tot doel heeft om haar te informeren over de feitelijke en juridische gegevens die volgens het adviesorgaan in aanmerking moeten worden genomen op het tijdstip waarop de overheid haar beslissing dient te nemen en dat de tijd die verstrijkt tussen de raadpleging en de totstandkoming van de regeling in beginsel dan ook kort moet zijn.² Een advies zou enkel dan in aanmerking kunnen genomen worden als uitgangspunt voor een veel later tot stand te brengen regeling indien er kan van uitgegaan worden dat de feitelijke en juridische omstandigheden waarop het adviesorgaan zich heeft gebaseerd, niet zodanig zijn gewijzigd dat de eerdere raadpleging van het adviesorgaan als niet meer ter zake dienend of niet langer als voldoende actueel kan worden aangemerkt zodat de betrokken pleegvormen eigenlijk zouden moeten worden overgedaan.³

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Zie bv. reeds J.-M. AUBY, “Le régime juridique des avis dans la procédure administrative”, *AJDA* 1956, 61: “Les avis sont destinés à fournir à l’autorité appelée à décider, une connaissance des éléments de fait ou de droit existant au moment où la décision doit être prise”.

³ Zie m.b.t. de problematiek inzake onvoldoende recente adviezen in de adviespraktijk van de afdeling Wetgeving o.m. J. SALMON, J. JAUMOTTE en E. THIBAUT, *Le Conseil d’État de Belgique*, Brussel, Bruylant, 2012, 961; M. VAN DAMME en B. DE SUTTER, *Raad van State. Afdeling Wetgeving*, Brugge, die Keure, 2013, 156.

In het voorliggende geval kan er weliswaar bezwaarlijk van uitgegaan worden dat de adviezen die in het najaar van 2020 over de ontworpen regeling werden uitgebracht, niet langer als zijnde voldoende actueel kunnen worden beschouwd omdat er andere en sindsdien substantieel gewijzigde feitelijke of juridische omstandigheden aan ten grondslag van zouden liggen, temeer daar door de gemachtigde werd meegedeeld dat sommige van die adviezen, zoals dat van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, precies aanleiding hebben gegeven tot bijkomend overleg tussen het adviesorgaan, de drinkwatersector en de administratie bij het implementeren van het advies.⁴

De decreetgever doet er niettemin goed aan om, zeker met betrekking tot aangelegenheden die het voorwerp uitmaken van permanente jurisprudentiële ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld die inzake de bescherming van persoonsgegevens, er in de toekomst steeds op toe te zien dat de ingewonnen adviezen voldoende actueel zijn en niet werden uitgebracht in een feitelijke en juridische context die sinds de betrokken advisering substantieel is gewijzigd.

4. Over het voorontwerp van decreet werd door de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens op 17 november 2020 advies nr. 2020/52 uitgebracht. Zoals de afdeling Wetgeving in advies 61.267/AV⁵ van 27 juni 2017 heeft opgemerkt, is het evenwel de Gegevensbeschermingsautoriteit die belast is met het toezicht op de naleving van de “algemene” regels inzake de verwerking van persoonsgegevens, met inbegrip van de algemene regels die de federale overheid ter uitvoering van de AVG⁶ heeft vastgesteld. Daaronder valt ook de bevoegdheid om, wat die regels betreft, advies te geven teneinde te voldoen aan de voormelde adviesverplichting. Hieruit volgt dat met betrekking tot de in het voorontwerp opgenomen regeling inzake de verwerking van persoonsgegevens niet noodzakelijk kan worden volstaan met het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie, maar dat erover tevens het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit zal moeten worden ingewonnen. Indien de adviesaanvrager van oordeel zou zijn dat het raadplegen van zowel de Gegevensbeschermingsautoriteit als de Vlaamse Toezichtcommissie problematisch zou kunnen zijn, staat het aan hem om een initiatief te nemen om in voorkomend geval een samenwerkingsakkoord te sluiten, wat dat betreft.

5. Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het vervullen van het voornoemde vormvereiste nog wijzigingen zou ondergaan,⁷ moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, alsnog aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

⁴ Daarnaast deelde de gemachtigde mee dat de duur van de onderhandelingen over de uitrol van de digitale watermeter en de haalbaarheid daarvan gekoppeld aan de opgelegde timing, en een aan de drinkwatersector in dat verband gevraagde analyse aan de hand van een door de sector ontwikkelde *business case*, het tijdsverloop kunnen verklaren tussen de initiële adviezen en de voorliggende adviesaanvraag.

⁵ Adv.RvS 61.267/AV van 27 juni 2017 over het voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 3 december 2017 ‘tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit’, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54-2648/001, 106-115 (opmerkingen 1 tot 6) en 117 (opmerking 3).

⁶ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’.

⁷ Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

ONDERZOEK VAN DE TEKSTArtikel 4

6. In het ontworpen artikel 2.2.2, § 1/1, derde lid, van het te wijzigen decreet (artikel 4, 1°, van het voorontwerp), wordt aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid verleend om nadere regels te bepalen voor de opbouw, de onderdelen, de functionaliteiten en de financiering van de aftakking. Aan de gemachtigde werd gevraagd wat de aldus aan de Vlaamse Regering gedelegeerde bevoegdheid inhoudt op het vlak van het bepalen van nadere regels voor “de financiering van de aftakking”. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Het betreft nadere regels over de wijze waarop de kosten voor de aftakking worden doorgerekend aan de klant. We verwijzen naar de memorie voor duiding- punt 27. De exploitant heeft het recht de aftakking uit te rusten met een aantal functionaliteiten. Sommige zullen vooral ten behoeve van de klant zijn, sommige vooral ten behoeve van het beheer van het netwerk. De beoogde nadere regels kunnen bv. betrekking hebben op het aflijnen van wanneer en hoe net de kosten individueel kunnen worden doorgerekend aan de klant, hoe dit verloopt bij klanten met een sociaal tarief, etc.”

Indien het de bedoeling is dat de Vlaamse Regering zou kunnen bepalen dat de betrokken financiering door middel van een belasting zal kunnen gebeuren zal, in overeenstemming met het legaliteitsbeginsel in fiscale zaken, het voorontwerp daartoe moeten worden aangevuld met een aantal door de decreetgever zelf vast te stellen hoofdbestanddelen van de aldus in te voeren belasting.⁸

7. Uit het ontworpen artikel 2.2.2, § 2/1, van het te wijzigen decreet (artikel 4, 2°, van het voorontwerp), volgt dat de decreetgever blijkbaar opteert voor het plaatsen van uitsluitend een digitale watermeter. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt verduidelijkt dat, mede gelet op de internationale standaarden met betrekking tot de dichtheidseisen voor watermeters, een bedrade oplossing niet mogelijk is en dat er geen alternatief bestaat voor de draadloze communicatie van de watermeter, waardoor derhalve enkel nog een watermeter zonder communicatie of een klassieke analoge watermeter mogelijk zou zijn.

Vraag is of, naar analogie van wat geldt ten aanzien van de digitale energiemeter,⁹ niet in een overgangsregeling moet worden voorzien waarbij de gebruiker bijvoorbeeld zou kunnen vragen aan de exploitant om voorlopig te kunnen beschikken over een watermeter zonder communicatie. Dergelijke uitzondering op de verplichting tot het plaatsen van een digitale watermeter zou aansluiten op het parallellisme dat met betrekking tot bepaalde andere onderdelen van de ontworpen regeling wordt nagestreefd tussen de watervoorziening en de distributie van elektriciteit en gas (zie het ontworpen artikel 2.2.2, § 2/1, vierde lid, van het te wijzigen decreet), en zou tevens inspelen op de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof in verband met de keuzemogelijkheid waarover netgebruikers, omwille van gezondheidsredenen,¹⁰ volgens het Hof

⁸ Wordt uitsluitend het invoeren van een retributie beoogd, dan dienen in beginsel enkel de gevallen waarin deze zal kunnen worden geheven door de decreetgever zelf te worden bepaald.

⁹ Zie artikel 4.1.22/2, vijfde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

¹⁰ Met name het terugdringen van elektromagnetische straling.

moeten kunnen beschikken op het vlak van het gebruik van – weliswaar - digitale energiemeters.¹¹

Indien de decreetgever van oordeel zou zijn dat hij – anders dan wat geldt ten aanzien van het gebruik van de digitale energiemeter – niet in een vergelijkbare uitzondering kan voorzien in geval van plaatsing van een digitale watermeter, verdient het aanbeveling dat in de loop van de parlementaire behandeling naar behoren wordt aangetoond dat aan het aldus voorgestane oordeel een gedegen afweging van de belangen ten grondslag ligt van, enerzijds, de abonnee die aanspraak wil maken op een watermeter met een zo gering mogelijk stralingsgehalte en, anderdeels, de exploitant die heeft rekening te houden met technische mogelijkheden en imperatieven waarbij evenmin de algemene volksgezondheid uit het oog kan worden verloren.¹²

8. In het ontworpen artikel 2.2.2, § 2/1, derde lid, van het te wijzigen decreet (artikel 4, 2°, van het voorontwerp), wordt aan de Vlaamse Regering onder meer de bevoegdheid verleend om nadere of aanvullende regels vast te leggen die betrekking hebben op “modaliteiten voor uitzonderingen op het plaatsen [van] een digitale watermeter”. Het is niet duidelijk welke de precieze draagwijdte van deze bevoegdheidsdelegatie is, temeer daar in de memorie van toelichting wordt geëxpliciteerd dat “niet voorzien [wordt] in een uitzondering op de plaatsing van een digitale watermeter”.¹³ De tekst van het voorontwerp zou op dat punt moeten worden uitgeklaard.

Artikel 6

9.1. Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke schending van het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd. Doordat artikel 22 van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven, waarborgt het aan elke burger dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de “essentiële elementen” voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn.¹⁴

¹¹ Zie o.m. GwH 14 januari 2021, nr. 5/2021.

¹² Daartoe wordt reeds een aanzet gegeven in de memorie van toelichting bij het voorontwerp waarin, naar aanleiding van de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, onder meer wordt gewezen op de verschillen die bestaan tussen een digitale energie- en een digitale watermeter, wat het aspect straling betreft en de gevolgen daarvan voor de volksgezondheid (zie “Algemene toelichting”, “C. Totstandkomingsprocedure”, nr. 21).

¹³ Zie “Algemene toelichting”, “C. Totstandkomingsprocedure”, nr. 21, en opmerking 7 in dit advies.

¹⁴ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie inzonderheid GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, B.17.

Bijgevolg moeten de ‘essentiële elementen’ van de verwerking van persoonsgegevens in het decreet zelf worden vastgelegd. In dat verband is de afdeling Wetgeving van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, de volgende elementen in beginsel ‘essentiële elementen’ uitmaken: 1°) de categorie van verwerkte gegevens; 2°) de categorie van betrokken personen; 3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; 4°) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens; en 5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.¹⁵

In verband met deze essentiële elementen kan het hiernavolgende opgemerkt worden bij het ontworpen artikel 2.7.1 van het te wijzigen decreet.

9.2.1. Wat de categorie van verwerkte gegevens betreft, valt uit het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, van het te wijzigen decreet, af te leiden dat het om “technische”, “relationele” en “meetgegevens” gaat. Deze drie begrippen worden weliswaar omschreven in respectievelijk het ontworpen artikel 2.1.2, 23°/1, 22°/1 en 20°/1, van het decreet (respectievelijk artikel 3, 8°, 7° en 5°, van het voorontwerp), maar de desbetreffende omschrijvingen zijn van die aard dat de beoogde categorieën van verwerkte gegevens vrij vaag blijven, temeer daar de memorie van toelichting op dat punt weinig bijkomende verduidelijking biedt.

Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk onder welke categorie van verwerkte gegevens de gegevens inzake de samenstelling van de huishoudens van de abonnees vallen. De samenstelling van een gezin heeft immers niet op het eerste gezicht betrekking op een relationeel gegeven, noch wordt ermee de gedachte opgeroepen aan een technisch gegeven of een meetgegeven.

De omschrijving van de betrokken gegevens is evenmin op alle punten duidelijk. Zo maakt de omschrijving van het begrip “meetgegevens” in het ontworpen artikel 2.1.2, 20°/1 (artikel 3, 5°, van het voorontwerp), melding van gegevens die verkregen worden door of gebaseerd zijn op onder meer “een meting met een onderdeel van de aftakking”, maar kunnen vragen worden gesteld bij de precieze draagwijdte van de beoogde “onderdelen”.

Het door de gemachtigde verstrekte antwoord dat wordt aangehaald onder randnummer 11.2 doet er bovendien van blijken dat de beoogde categorieën gegevens mede betrekking kunnen hebben op “persoonlijke aspecten” van natuurlijke personen, wat het op zich minder evident maakt om deze te kwalificeren als “technische”, “relationele” of “meetgegevens” zoals die in het voorontwerp beschreven worden.

Ter wille van de overeenstemming met het legaliteitsbeginsel in artikel 22 van de Grondwet zouden de beoogde categorieën van verwerkte gegevens op een meer expliciete en meer duidelijke wijze moeten worden aangegeven. Daartoe dient de tekst van het voorontwerp op bepaalde punten te worden aangevuld of verduidelijkt. Het hoeft geen betoog dat daarbij niet kan worden volstaan met een algemene bepaling in de zin van het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, tweede lid, van het te wijzigen decreet, waarin wordt vermeld dat de technische gegevens, de relationele gegevens en de meetgegevens “ook persoonsgegevens [kunnen] zijn”.

¹⁵ Adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119.

9.2.2. Wat de beoogde categorieën van betrokken personen betreft, wordt in essentie volstaan met een verwijzing naar het begrip “betrokkene, vermeld in artikel 4, 1), van de algemene verordening gegevensbescherming, met inbegrip van de abonnee en verbruikers andere dan de abonnee” (ontworpen artikel 2.1.2, 3°/3, van het te wijzigen decreet, artikel 3, 2°, van het voorontwerp).¹⁶ Dergelijke omschrijving komt erop neer dat onder “betrokkene” moet worden verstaan eenieder die in verband kan worden gebracht met de activiteiten die worden opgesomd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, van het te wijzigen decreet, hetgeen toch wel neerkomt op een vage vastlegging van de categorieën van personen waarvan de in het voorontwerp bedoelde gegevens worden verwerkt. Vraag is of, in de plaats van te refereren aan het weinig nauwkeurig afgebakende begrip van “betrokkene”, in artikel 4, 1), van de AVG, in het voorontwerp niet beter zou worden geopteerd voor een meer concrete, op de te regelen materie toegespitste omschrijving van de categorieën van betrokken personen die worden beoogd en om de tekst van het voorontwerp daartoe met dergelijke omschrijving aan te vullen.

9.2.3. De met de verwerking nagestreefde doelstellingen worden vastgelegd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 2, van het te wijzigen decreet. Er wordt evenwel een onvoldoende verband gelegd tussen de datastroom van de categorieën van verwerkte gegevens, zoals die valt af te leiden uit het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, enerzijds, en de doelstellingen die worden opgesomd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 2, anderzijds. Op die wijze is het moeilijk doenbaar om uit te maken welke gegevens zullen worden verwerkt met het oog op welke van de doelstellingen die worden opgesomd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 2, van het te wijzigen decreet. Ter wille van het door artikel 22 van de Grondwet gewaarborgde legaliteitsbeginsel, dient de verwerking van de persoonsgegevens dan ook beter te worden toegespitst op de doelstellingen die inzake de gegevensverwerking worden opgesomd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 2.

9.2.4. Wat de maximale bewaartermijn betreft, bepaalt het ontworpen artikel 2.7.1, § 5, van het te wijzigen decreet, dat de exploitant persoonsgegevens bewaart “zolang als strikt noodzakelijk voor het voldoen van de activiteiten, doelstellingen en verplichtingen vermeld in dit decreet”. Dit is evenwel geen voldoende nauwkeurige omschrijving van de bewaartermijn. Er zou een meer precieze maximale bewaartermijn in het voorontwerp moeten ingeschreven worden, dan wel zouden in het voorontwerp voldoende duidelijke criteria moeten worden vermeld die de Vlaamse Regering in acht zal moeten nemen bij het vastleggen van de maximale bewaartermijn indien dit haar wordt opgedragen door de decreetgever.

10. In het ontworpen artikel 2.7.1, § 3, tweede lid, van het te wijzigen decreet, wordt het vereiste ingeschreven volgens hetwelk de betrokken gegevens toereikend zijn, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt worden. Dat vereiste herneemt wat reeds voortvloeit uit hetgeen in artikel 5, lid 1, c), van de AVG wordt bepaald inzake minimale gegevensverwerking.

¹⁶ Artikel 4, 1), van de reeds genoemde AVG omschrijft het begrip “persoonsgegevens” als volgt: “alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon (‘de betrokkene’); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificator zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identicator of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon”.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft uit de rechtstreekse toepasselijkheid van verordeningen afgeleid dat lidstaten met het oog op de rechtszekerheid geen bepalingen mogen vaststellen die er louter toe strekken om bepalingen van een verordening te hernemen in de interne rechtsorde omdat op die wijze misverstanden kunnen ontstaan inzake de juridische aard van de aldus overgenomen verordeningsbepalingen en het tijdstip van hun inwerkingtreding.¹⁷ Dergelijke handelwijze kan tevens aanleiding geven tot redeneringen *a contrario* waarbij er verkeerdelijk van wordt uitgegaan dat bepalingen van de verordening die niet in het interne recht worden overgenomen, niet van toepassing zouden zijn. Tenzij de overname van verordeningsbepalingen werkelijk noodzakelijk is voor de begrijpelijkheid van bepalingen die strekken tot de tenuitvoerlegging van de verordening, moet daarvan worden afgezien. De overname van verordeningsbepalingen die, omwille van de leesbaarheid en de coherentie van de uitvoeringsbepalingen, toch zouden worden behouden, moeten uitdrukkelijk hun grondslag in de verordening aangeven via de formule “Overeenkomstig artikel X van verordening (EU) 2016/679, (...)”.

Deze opmerking geldt ten aanzien van het vereiste, opgenomen in het ontworpen artikel 2.7.1, § 3, tweede lid, van het te wijzigen decreet, maar ook ten aanzien van de laatste volzin van het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, vierde lid, die herhaalt wat reeds uit artikel 7, lid 3, van de AVG volgt, en ten aanzien van het ontworpen artikel 2.7.3 (artikel 8 van het voorontwerp), dat bepalingen van artikel 32, leden 1 en 4, van de AVG overneemt.

11.1. In het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, tweede lid, van het te wijzigen decreet, wordt bepaald dat de exploitant de desbetreffende gegevens “[a]lleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene” voor commerciële doeleinden kan gebruiken; in het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, derde lid, wordt bepaald dat de exploitant de gegevens “[a]lleen na de voorafgaande toestemming van de betrokkene” aan derden kan doorgeven voor gebruik door die derden voor commerciële doeleinden. In het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, eerste lid, wordt bepaald dat onder “toestemming van de betrokkene” de toestemming moet worden verstaan die wordt vermeld in artikel 4, 11), van de AVG.

Zoals in de memorie van toelichting wordt vermeld, dient de beoogde toestemming te voldoen aan alle voorwaarden uiteengezet in de AVG. De toestemming zal derhalve moeten beantwoorden aan de vereisten die op zich al voortvloeien uit de desbetreffende omschrijving in artikel 4, 11), van de AVG, maar tevens aan de overige regels waarin de verordening met betrekking tot de toestemming voorziet, zoals die van de voorwaarden die beschreven worden in artikel 7 ervan. Uiteraard zal ook rekening moeten worden gehouden met de invulling die in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt gegeven aan het begrip “toestemming” in de zin van de AVG en waaruit volgt dat het moet gaan om een actieve, specifieke, op informatie berustende en vrije toestemming.¹⁸ De toestemming waarvan wordt uitgegaan in het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, tweede en derde lid, van het te wijzigen

¹⁷ Zie bv. HvJ 7 februari 1973, *Commissie t. Italië*, 39/72, ECLI:EU:C:1973:13, punt 17.

¹⁸ HvJ 11 november 2020, *Orange România SA*, C-61/19, ECLI:EU:C:2020:901, punten 35 e.v.. Voor een algemene duiding van dat arrest en een verwijzing naar eerdere rechtspraak van het Hof van Justitie, zoals het arrest van 1 oktober 2019, in de zaak *Planet-49* (C-673/17), zie o.m. C. BORUCKI en S. DECLERCQ, “Vooraf aangevinkt vakje is geen toestemming voor verwerking persoonsgegevens, ook offline”, *Juristenkrant*, 13 januari 2021, nr. 421, 4-5.

decreet, zal op grond van de Europeesrechtelijke regeling met vrij specifieke waarborgen gepaard gaan. Het zou daarom nuttig zijn en de transparantie van de ontworpen regeling ten goede komen indien de, voor het overige algemene verwijzing in het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, naar het begrip “toestemming” in de zin van artikel 4, 11), van de AVG, nader zou worden verduidelijkt en gesitueerd in de memorie van toelichting bij het voorontwerp.

11.2. De exploitant kan overeenkomstig het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, derde lid, de desbetreffende gegevens aan derden doorgeven voor gebruik door die derden “voor commerciële doeleinden, met inbegrip van datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming”. Aan de gemachtigde werd gevraagd om de laatstgenoemde begrippen te verduidelijken en aan te geven op welke wijze die begrippen kunnen dienen voor commerciële doeleinden. De gemachtigde deelde wat dat betreft het volgende mee:

“De commerciële doelen waar aan gedacht wordt zijn bijvoorbeeld specifieke watercheck, loodgieterijdiensten of adviseren i.h.k.v. het circulair water (her)gebruik. Dit valt immers buiten het bestaande reglementaire kader en uitdrukkelijke toestemming is dan ook noodzakelijk. Voor die commercialisatie moet onder volgende begrippen worden verstaan:

Datamining betekent het toepassen van een geautomatiseerde analysetechniek om informatie te genereren die patronen en voorspellingen vastleggen. Hieraan zouden de exploitanten bepaalde bijkomende diensten kunnen koppelen zoals die hierboven vermeld.

Profilering heeft de betekenis zoals in de AVG – elke vorm van geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens waarbij aan de hand van persoonsgegevens bepaalde persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon worden geëvalueerd, met name met de bedoeling zijn beroepsprestaties, economische situatie, gezondheid, persoonlijke voorkeuren, interesses, betrouwbaarheid, gedrag, locatie of verplaatsingen, te analyseren of te voorspellen. Indien deze analysetechniek als doel heeft het aanbieden van bijkomende diensten of bijkomende informatie via direct marketing, dan kan dit enkel op basis van uitdrukkelijke toestemming.

Geautomatiseerde besluitvorming heeft de betekenis zoals in de AVG – een systematische en uitgebreide beoordeling van persoonlijke aspecten van natuurlijke personen. Dewelke gebaseerd is op een geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering (zie hierboven), en waarop besluiten worden gebaseerd waaraan voor de natuurlijke persoon rechtsgevolgen verbonden zijn (bijvoorbeeld toekennen van een korting, aanbieden van een extra dienst of toepassen van een ander tarief).”

Om een goed inzicht te bewerkstelligen op het vlak van het verband tussen de begrippen “datamining”, “profilering” en “geautomatiseerde besluitvorming”, enerzijds, en de commerciële doeleinden bedoeld in het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, tweede en derde lid, van het te wijzigen decreet, anderzijds, wordt het door de gemachtigde verstrekte antwoord het best geïntegreerd in de commentaar die in de memorie van toelichting wordt gegeven bij artikel 6 van het voorontwerp. Op die wijze wordt dan tevens aangegeven dat de door de decreetgever voorgestane regeling beoogt aan te sluiten op de begripsvorming die voortvloeit uit de AVG.¹⁹

¹⁹ Wat dan weliswaar op zich niet de risico's verhelpt die in het verleden reeds zijn toegeschreven aan bepaalde van de in het antwoord van de gemachtigde vermelde technieken. Zo wees het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018 erop dat de verwerkingstechniek van *profiling* “risico's [inhoudt] voor het recht op

Artikel 7

12. Het ontworpen artikel 2.7.2 van het te wijzigen decreet, luidt:

“De betrokkenen behouden de zeggenschap over hun persoonsgegevens conform de diverse rechten en plichten die de wetgever of decreetgever voorziet, tenzij op basis van de gevallen en onder de voorwaarden en waarborgen, bepaald door of krachtens wet of decreet”.

In de commentaar die in de memorie van toelichting bij artikel 7 van het voorontwerp wordt gegeven, wordt het volgende vermeld:

“Dit artikel voegt aan het nieuwe ‘hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens’, titel II van hetzelfde decreet, een artikel 2.7.2 toe dat stelt dat de betrokkene steeds het zeggenschap heeft over wat er met zijn persoonsgegevens gebeurt en dus voor verwerkingen die niet vastgelegd zijn in een wet of decreet een toestemming van de betrokkene vereist is”.

De draagwijdte die de ontworpen bepaling blijktens de aangehaalde commentaar heeft, zou duidelijker tot uitdrukking moeten komen in de tekst van het voorontwerp waarvan de redactie nu niet toelaat om de doelstelling die er blijkbaar aan ten grondslag ligt goed te onderkennen. Tevens dient ermee rekening te worden gehouden dat de betrokkenen ook rechtstreeks rechten kunnen ontlenen aan bijvoorbeeld Europese verordeningen, terwijl in het ontworpen artikel 2.7.2 blijkbaar enkel rechten en plichten worden beoogd “die de wetgever of decreetgever voorziet”

Artikel 9

13. Het ontworpen artikel 2.7.4, eerste lid, van het te wijzigen decreet, luidt:

“De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan een beroep doen op derden voor de activiteiten, vermeld in artikel 2.7.1, § 1”.

In het ontworpen artikel 2.7.1, § 1 (artikel 6 van het voorontwerp), wordt bij de omschrijving van de desbetreffende activiteiten verwezen naar andere activiteiten die worden beschreven in bestaande bepalingen van het decreet. In sommige van die bepalingen wordt niet reeds voorzien in de mogelijkheid om een beroep te doen op derden (zie artikel 2.2.1 van het decreet waaraan wordt gerefereerd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, eerste lid, 1°). Op grond van andere bepalingen daarentegen bestaat wel reeds die mogelijkheid. Zo wordt in artikel 2.4.1, § 3, derde lid, van het decreet, bepaald dat de controles, bedoeld in artikel 2.4.1, §§ 1 en 2, van het decreet, door de waterleverancier of de bevoegde diensten van de Vlaamse Regering kunnen toevertrouwd worden aan de door de Vlaamse Regering erkende organen.²⁰ Overeenkomstig

bescherming van het privéleven van de betrokkenen (zie het *Explanatory Memorandum* bij de aanbeveling (2010)13 (...), punten 50-64) doordat onder meer verkeerde verbanden tussen kenmerken van een bepaald gedrag en personen kunnen worden gelegd [zodat derhalve] de wetgever [dient] te voorzien in voldoende waarborgen” (B.31). Deze opmerking kan evenzeer worden betrokken op het gebruik van de betrokken technieken waaraan immers niet enkel wordt gerefereerd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 4, derde lid (artikel 6 van het voorontwerp), maar – op een meer algemene wijze – tevens in het ontworpen artikel 2.7.7, tweede lid (artikel 12 van het voorontwerp).

²⁰ Er wordt aan artikel 2.4.1, §§ 1 en 2, van het decreet, gerefereerd in het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, eerste lid, 2°, respectievelijk 3°.

artikel 2.3.5, § 2, van het decreet, kan de exploitant voor de desbetreffende saneringsverplichting beroep doen op een derde, “zoals voorzien in artikel 2.6.1.3.3”.²¹

Er zou ter wille van de duidelijkheid in de commentaar die in de memorie van toelichting bij artikel 9 van het voorontwerp wordt gegeven, het best worden vermeld hoe de mogelijkheid die in het ontworpen artikel 2.7.4, eerste lid, van het te wijzigen decreet, verleend wordt aan de exploitant om een beroep te doen op derden, zich verhoudt tot de mogelijkheid om een beroep te doen op derden die nu al bestaat met betrekking tot bepaalde activiteiten waarnaar wordt verwezen in het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, van het decreet.

Artikelen 10 en 11

14. In het ontworpen artikel 2.7.5, eerste lid, van het te wijzigen decreet (artikel 10 van het voorontwerp), worden de overheden die met toepassing van het ontworpen artikel 2.7.1, § 3, eerste lid, 2° (artikel 6 van het voorontwerp), toegang hebben tot de desbetreffende gegevens, ertoe verplicht om die gegevens uitsluitend te verwerken “met het oog op het verwezenlijken van de doeleinden bepaald door of krachtens de wet, het decreet of de ordonnantie die de betreffende overheid toegang verleent tot de betreffende gegevens” waarbij die overheden de verwerkingsverantwoordelijke zijn voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de betrokken doeleinden. Een gelijkaardige regeling is opgenomen in het ontworpen artikel 2.7.6 (artikel 11 van het voorontwerp), wat de instellingen en de rechtspersonen betreft die toegang hebben tot de betrokken gegevens met toepassing van het ontworpen artikel 2.7.1, § 3, eerste lid, 3°, van het te wijzigen decreet.²²

Aan de gemachtigde werd gevraagd welke overheden, instellingen en rechtspersonen zoal worden bedoeld en of daaronder wel degelijk ook overheden, instellingen en rechtspersonen kunnen vallen die afhangen van de federale overheid²³ of van een andere deeltentiteit. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“‘De overheden’ kan slaan op alle mogelijke overheden, zolang zij gerechtigd zijn de gegevens te ontvangen uit hoofde van een wet, decreet of ordonnantie, zoals vermeld in het nieuw in te voegen artikel 2.7.1, §3, eerste lid, 2°. De vereiste gerechtigdheid van de betrokken overheid, is onlosmakelijk verbonden met de status van verwerkingsverantwoordelijke. De overdracht van de gegevens in die zin impliceert immers dat de betrokken overheid ook het doel en de middelen voor de verwerking van de persoon[s]gegevens vaststelt. Het artikel legt daarom, overeenkomstig artikel 26 van de AVG, de respectievelijke verantwoordelijkheden vast, door de doeleinden te beperken tot de doeleinden bepaald door of krachtens de wet, het decreet of de ordonnantie die de betreffende overheid toegang verleent tot de betreffende gegevens.

²¹ Zie het ontworpen artikel 2.7.1, § 1, eerste lid, 4°.

²² In het ontworpen artikel 2.7.6, eerste lid, lijkt te moeten worden verwezen naar “artikel 2.7.1, § 3, eerste lid, 3°” in plaats van naar “artikel 2.7.1, § 3, 2° en 3°”. In het ontworpen artikel 2.7.1, § 3, eerste lid, 2°, wordt immers enkel van “overheden”, en niet van “instellingen” of “rechtspersonen” melding gemaakt.

²³ Zo is bijvoorbeeld in de artikelen 101 tot 105 van de programmawet (I) van 29 maart 2012 de elektronische gegevensoverdracht van waterverbruik naar de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid geregeld voor de controle op het misbruik van fictieve adressen door de gerechtigden van sociale prestaties.

Hierbij kan u een aantal overheden terugvinden waarvan de sector vragen [kan] doorkrijgen m.b.t. de doorgifte van gegevens:

- VMM
- Agentschap Zorg en Gezondheid
- Wonen Vlaanderen i.k.v. domiciliefraude in de sociale huur en krotbestrijding
- Gemeenten (bv LAC-werking)
- RVA
- Belastings- en douaneautoriteiten, financiële onderzoeksdiensten.”

Zoals ook volgt uit de door de gemachtigde gegeven verduidelijking zal elke overheid “het doel en de middelen voor de verwerking van de persoonsgegevens” moeten vaststellen en moeten de ontworpen bepalingen onder de artikelen 10 en 11 van het voorontwerp op zo een wijze worden begrepen dat ermee geen afbreuk wordt gedaan aan de autonomie van de federale overheid en de andere deelentiteiten om zelf de regels uit te werken ter naleving van de uit de AVG voortvloeiende verplichtingen met betrekking tot de overheden, instellingen en rechtspersonen waarvoor zij bevoegd zijn.²⁴ De aldus begrepen draagwijdte van de ontworpen artikelen 2.7.5 en 2.7.6 kan zo nodig in die zin worden verduidelijkt in de commentaar die in de memorie van toelichting bij de artikelen 10 en 11 van het voorontwerp wordt gegeven.

Artikel 13

15. Het ontworpen artikel 2.7.8 van het te wijzigen decreet stemt in ruime mate overeen met het bepaalde in artikel 4.1.11/6 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, zoals ingevoegd bij artikel 14 van het decreet van 26 april 2019. De afdeling Wetgeving heeft in haar advies 62.977/3 van 20 maart 2018 diverse vragen opgeworpen in verband met de overeenstemming van de bepaling die naderhand artikel 4.1.11/6 van het Energiedecreet is geworden met de AVG en meer in het bijzonder met artikel 82 ervan.²⁵ Het verdient daarom des te meer aanbeveling dat in de memorie van toelichting bij het voorontwerp zou worden verduidelijkt op welke wijze de ontworpen aansprakelijkheidsregeling zich verhoudt tot de regeling die ter zake is ingeschreven in de AVG.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME

²⁴ Hetzelfde geldt voor het ontworpen artikel 2.7.7, tweede lid (artikel 12 van het voorontwerp), dat evenmin zo kan worden gelezen dat ermee eenzijdig verplichtingen zouden kunnen worden opgelegd aan overheden, instellingen en rechtspersonen die niet van het Vlaamse Gewest afhangen.

²⁵ Adv.RvS 62.977/3 van 20 maart 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 26 april 2019 ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 7.1.1, 7.1.2, en 7.1.5. van hetzelfde decreet’, opmerkingen 15.1 en 15.2 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1654/001, 199-200).

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In titel II van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 en gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt het opschrift van hoofdstuk I vervangen door wat volgt:

“Hoofdstuk I. Doelstellingen, definities en verwerking van persoonsgegevens”.

Art. 3. In artikel 2.1.2 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 3° wordt vervangen door wat volgt:

“3° aftakking: het geheel van leidingen en apparatuur, gebruikt voor de watervoorziening van een onroerend goed dat door de exploitant wordt aangelegd vanaf de distributieleiding tot aan een huishoudelijk leidingnet;”;

2° er worden een punt 3°/1 en 3°/2 ingevoegd, die luiden als volgt:

“3°/1 algemene verordening gegevensbescherming: de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);

3°/2 analoge watermeter: een watermeter die geen digitale watermeter is;”;

3° er wordt een punt 5°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“5°/1 digitale watermeter: een watermeter die uitgerust is met een eenrichtingscommunicatiemiddel of een tweerichtingscommunicatiemiddel, dat ervoor zorgt dat de gegevens niet alleen lokaal, maar ook op afstand uitgelezen kunnen worden, en die in staat is gegevens lokaal of op afstand te ontvangen;”;

4° punt 13° wordt vervangen door wat volgt:

“13° grens tussen het openbaar of privaat waterdistributienetwerk en het huishoudelijk leidingnet: de grens tussen het openbaar of privaat waterdistributienetwerk en het huishoudelijk leidingnet bevindt zich stroomafwaarts onmiddellijk na de aftakking of, indien een gedeelte van de aftakking eigendom is van de abonnee, op het punt waar het eigendomsrecht van de abonnee aanvangt;”;

5° er wordt een punt 20°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“20°/1 meetgegevens: de gegevens die verkregen worden door of gebaseerd zijn op een telling of een meting met een watermeter of een meting met een onderdeel van de aftakking;”;

6° aan punt 35° wordt de zin “Een watermeter kan een analoge of een digitale watermeter zijn.” toegevoegd.

Art. 4. In artikel 2.2.2 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§1/1. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan beslissen om de aftakking uit te rusten met onderdelen die onder andere de volgende functionaliteiten mogelijk maken:

- 1° het waterverbruik op afstand opvolgen en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk waarschuwen bij afwijkend waterverbruik of terugstroom;
- 2° het debiet op afstand opvolgen en instellen en op afstand de toegang tot het openbaar waterdistributienetwerk verlenen en onderbreken;
- 3° de omgevingstemperatuur meten op de plaats waar de watermeter zich bevindt en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk waarschuwen als er een risico is dat de leidingen bevriezen;
- 4° toezicht houden op de kwaliteit van het geleverde water;
- 5° meten van de waterdruk op het afleverpunt.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk kan beslissen om naast de functionaliteiten, vermeld in het eerste lid, nog andere functionaliteiten ter beschikking te stellen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de opbouw, de onderdelen, de functionaliteiten en de financiering van de aftakking.

De functionaliteiten van de onderdelen van de aftakking zijn verplicht te aanvaarden door de abonnee.”;

2° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk plaatst waar technisch mogelijk, uiterlijk op 31 december 2030, een digitale watermeter in alle aftakkingen.

De digitale watermeter beschikt minstens over al de volgende functionaliteiten:

- 1° hij kan het volume van het geleverde water meten, tonen en registreren en de meetgegevens in de vorm van een open standaard hetzij rechtstreeks, hetzij via een portaal ter beschikking stellen van de abonnee;
- 2° hij kan op afstand in een of twee richtingen communiceren met de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk;
- 3° hij maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk te verwittigen bij een vermoeden van een lek in het huishoudelijk leidingnet;
- 4° hij maakt het mogelijk de abonnee en de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk te waarschuwen bij een vermoeden van een breuk in het huishoudelijk leidingnet;

- 5° hij kan een terugstroom vanuit het huishoudelijk leidingnet ten gevolge van een niet of slecht werkende terugslagklep detecteren en de abonnee of de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk daarvan verwittigen.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen of aanvullen met betrekking tot het eerste en tweede lid, die betrekking hebben op:

- 1° de timing en de prioritering voor de plaatsing en de financiering van een digitale watermeter;
- 2° de functionaliteiten van de digitale meter;
- 3° modaliteiten voor uitzonderingen op het plaatsen een digitale watermeter.

In het belang van de abonnee stemt de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de invulling van zijn verplichtingen in deze paragraaf maximaal af met de distributienetbeheerder voor elektriciteit en gas, aangeduid voor het gebied in kwestie. De exploitant onderzoekt daarbij minstens tegen uiterlijk 31 december 2023 hoe de datacommunicatie van gegevens afkomstig van een digitale watermeter afgestemd kan worden op de datacommunicatie van de meetgegevens en technische gegevens afkomstig van de digitale energiemeter, vermeld in artikel 4.1.22/2 tot en met 4.1.22/13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.”.

Art. 5. Aan titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt een hoofdstuk VII toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk VII. Beheer en verwerking van gegevens”.

Art. 6. In titel II van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, wordt aan hoofdstuk VII, toegevoegd bij artikel 5, een artikel 2.7.1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 2.7.1. §1. De exploitanten beheren, verwerken, beveiligen en bewaren de persoonsgegevens met toepassing van de algemene verordening gegevensbescherming uit de volgende activiteiten en zorgen voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid van die gegevens:

- 1° de keuring van het huishoudelijk leidingnet, de systemen voor de winning, opvang, behandeling en afvoer van tweedecircuitwater en het leidingnet voor tweedecircuitwater en de inspectie van die leidingnetten en systemen, vermeld in artikel 2.2.1;
- 2° de controles van het water aan de kranen, die gewoonlijk worden aangewend voor water bestemd voor menselijke consumptie door de gebruiker, van het huishoudelijk leidingnet, van de aftakking, van de watermeter en van de aansluiting, vermeld in artikel 2.4.1, §1;
- 3° de inventarisatie-, controle- en onderhoudstaken bij de gebruikers van de diensten van de exploitanten voor de opvang, het gebruik, de afvoer en de zuivering van het aan de abonnees verstrekte water bestemd voor menselijke consumptie, hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en gerecupereerd afvalwater, inclusief de daarvoor aangewende infrastructuur, vermeld in artikel 2.4.1, §2;
- 4° de invulling van de saneringsplicht, vermeld in artikel 2.3.5;
- 5° de uitvoering van de openbardienstverplichtingen, vermeld in artikel 2.5.1.1, §1 en §2.

§2. De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verwerkt de gegevens, vermeld in paragraaf 1, met de volgende doelstellingen:

- 1° het beheer en het onderhoud van het openbaar waterdistributienetwerk;
- 2° de bewaking van de kwaliteit van het geleverde water;
- 3° het beheer en het onderhoud van het watermeterpark;

- 4° de keuze van de meetinrichting;
- 5° de validatie van de waterafname;
- 6° de facturatie;
- 7° de fraudebestrijding, met name de bestrijding van fraude jegens de exploitant zoals waterdiefstal, frauduleuze verbindingen en manipulatie van de watermeter en/of de kraan, met het oogmerk de exploitant te schaden;
- 8° het klantbeheer;
- 9° het vervullen van de openbardienstverplichtingen;
- 10° het vervullen van de saneringsplicht;
- 11° het gebruiken van de gegevens voor het aanbieden van commerciële diensten, door de exploitant zelf of door derden, die niet onder de openbardienstverplichtingen vallen, aan de abonnee of andere partijen, na hun voorafgaande toestemming. Bij het aanbieden van diensten door derden staan zij in voor de correcte verwerking volgens de algemene verordening gegevensbescherming. Het kan daarbij gaan om datamining, profilering en geautomatiseerde besluitvorming.

De Vlaamse Regering bepaalt een bewaartermijn voor de persoonsgegevens die de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk uit de in paragraaf 1 vermelde activiteiten verwerkt. Deze termijn is niet langer dan noodzakelijk voor de doelstelling opgelijst in het eerste lid.

§3. Met inachtneming van het tweede lid heeft de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk de volgende verplichtingen:

- 1° de nodige gegevens aan de abonnees en de betrokkenen verstrekken;
- 2° aan overheden de gegevens verstrekken die ze gerechtigd zijn te ontvangen vanwege de exploitant uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie en voor de doeleinden bepaald in de betreffende wet, het betreffende decreet of de betreffende ordonnantie;
- 3° aan instellingen en rechtspersonen de gegevens verstrekken die ze gerechtigd zijn te ontvangen vanwege de exploitant uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie en voor de doeleinden bepaald in de betreffende wet, het betreffende decreet of de betreffende ordonnantie;
- 4° geanonimiseerde gegevens voor wetenschappelijk onderzoek verstrekken.

De exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk verleent de partijen, vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 4°, alleen toegang tot die gegevens die strikt noodzakelijk zijn om hun gegevensvraag in te vullen of hun respectieve taken uit te oefenen. Die gegevens zijn toereikend, ter zake dienend en niet overmatig ten opzichte van de doeleinden waarvoor ze gebruikt worden.

De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden en modaliteiten vastleggen met betrekking tot de gegevensuitwisseling tussen de exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk en de andere gelegitimeerde partijen.

Brussel, 3 juni 2022.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en
Toerisme,

Zuhal DEMIR